

VEJLEDNING OM AMU'S TILBUD TIL TOSPROGEDE
Styrelsen for Undervisning og Kvalitet, Undervisningsministeriet
November 2016

Forord

Som en del af AMU-systemet har der siden slutningen af 1960'erne været særlige tilbud til personer med udenlandsk baggrund. Formålet har været at understøtte deres tilknytning til det danske arbejdsmarked ved at støtte dem i at opnå fuldt udbytte af faglige AMU-uddannelser og styrke deres forudsætninger for videre uddannelse.

Tilbuddene til tosprogede i AMU er unikke, da de modsat de fleste andre uddannelses tilbud til voksne tosprogede er erhvervsrettede. AMU giver mulighed for at kombinere faglig undervisning med erhvervsrettet dansk som andetsprog, og på den måde udfylder AMU for tosprogede en særlig plads i uddannelsesbilledet for voksne tosprogede.

Derfor kan de særlige tilbud til tosprogede i AMU være et meget relevant element i forhold til den aktuelle integrationsindsats, hvor der er fokus på at få flygtninge og indvandrere hurtigst muligt ud på det danske arbejdsmarked, og hvor indlæringen af det danske sprog skal være mere erhvervsrettet. Derfor indgik en øget brug af AMU, herunder AMU's tilbud til tosprogede, også som en del af trepartsaftalen om arbejdsmarkedsintegration fra marts 2016 med fokus på mulighederne i AMU-branchepakker, og AMU som elementer i den nye integrationsgrunduddannelse (IGU).

Denne vejledning er en opdatering og sammenskrivning af "Vejledning til AMU's program for flygtninge og indvandrere" fra 2004 og "Håndbog i AMU's tilbud til flygtninge og indvandrere" fra 2006. Ændringen har til formål at sikre overensstemmelse med den ændrede Lov om arbejdsmarkedsuddannelser m.v. fra marts 2014 og den nye Bekendtgørelse om arbejdsmarkedsuddannelser m.v. fra juni 2013, samt generelt at ajourføre tidligere anbefalinger og tilføje nye.

I vejledningen skabes der overblik over de særlige tilbud til tosprogede, og regelsættet udfoldes. Det belyses, hvad der karakteriserer de særlige tilbud til tosprogede, hvordan særlige uddannelsesforløb for tosprogede kan sammensættes og anvendes til forskellige formål, samt hvordan disse tilbud kan ses i sammenhæng med andre uddannelses tilbud til voksne tosprogede.

Udover denne vejledning findes ["Vejledning til uddannelsesinstitutioner – vejledning om udbud, tilrettelæggelse og gennemførelse af arbejdsmarkedsuddannelser m.v."](#) fra september 2015 samt ["Vejledning til efteruddannelsesudvalg – vejledning om udvikling, beskrivelse og godkendelse af arbejdsmarkedsuddannelser og enkeltfag i fælles kompetencebeskrivelser"](#) fra februar 2015.

Tilsammen beskriver disse vejledninger den samlede proces fra uddannelsesudvikling til gennemført og evalueret arbejdsmarkedsuddannelse og arbejdsdelingen mellem efteruddannelsesudvalg, uddannelsesinstitutioner og Undervisningsministeriet.

Vejledningen vil løbende blive opdateret på ministeriets hjemmeside, så man skal som læser være opmærksom på, at man læser i den nyeste version.

Vejledningen er udarbejdet af Undervisningsministeriet i samarbejde med AMU Nordjylland, EUC Sjælland og Næstved Sprog- og Integrationscenter.

Indholdsfortegnelse

1. Indledning.....	5
2. De lovmæssige rammer for AMU's tilbud til tosprogede	7
3. Målgruppe og deltagerforudsætninger.....	8
4. Særlige uddannelsesforløb for tosprogede.....	9
4.1 Muligheder i de særlige uddannelsesforløb for tosprogede	9
4.2 Sammensætning af et særligt uddannelsesforløb for tosprogede	9
4.3 Eksempler på særlige uddannelsesforløb	11
4.4 Planlægning og koordination af konkrete uddannelsesforløb.....	14
4.5 Rekruttering	15
4.6 Visitation	15
4.7 Praktik.....	16
4.8 Evaluering	17
4.9 Beviser	18
5. AMU-uddannelser udviklet til tosprogede.....	19
5.1 Kort gennemgang af AMU-uddannelser udviklet til tosprogede	19
5.2 AMU på fremmedsprog eller med brug af tolk.....	20
5.3 Lærerkvalifikationer	21
6. Dansk som andetsprog i AMU	22
6.1 AMU-uddannelser i dansk som andetsprog.....	22
6.2 Hvad kendetegner undervisning i dansk som andetsprog i AMU?	22
6.2.1 Undervisning i dansk som andetsprog i et særligt uddannelsesforløb	23
6.2.2 Overlapning mellem danskundervisning og den fagspecifikke undervisning	24
7. Individuel kompetencevurdering (IKV) målrettet tosprogede.....	25
8. AMU-branchepakker for flygtninge og indvandrere.....	26
9. Samspil mellem AMU for tosprogede og andre uddannelsestilbud til voksne tosprogede	27
9.1 Danskuddannelserne (og arbejdsmarkedsrettet danskundervisning)	28
9.2 Forberedende voksenundervisning (FVU).....	28
9.3 Almen voksenuddannelse (AVU).....	29
9.4 Integrationsgrunduddannelsen (IGU)	30
9.5 Ikke-formelle tilbud	31
Bilag 1: Mål og niveauer i dansk som andetsprog.....	32
Bilag 2: Krav til danskundskaber ifm. tilbud til voksne tosprogede i VEU.....	42

Bilag 3: Materiale med relevans for AMU's tilbud til tosprogede43

1. Indledning

Tosprogede er en uhomogen gruppe, og der er naturligvis flere tosprogede i AMU's målgruppe, som ikke har behov for at følge særlige tilbud. Men der er også tosprogede, der ikke har de nødvendige dansksproglige – og måske heller ikke faglige og kulturelle – forudsætninger for at gennemføre et AMU-uddannelse på ordinære vilkår. For dem vil det være relevant at benytte de særlige tilbud til tosprogede i AMU.

De særlige tilbud til tosprogede i AMU tager udgangspunkt i målgruppens særlige forudsætninger og behov, hvorved det bliver muligt for målgruppen at opkvalificere sig både fagligt, sprogligt og kulturelt med fokus på det danske arbejdsmarked. Hermed fremmes tosprogedes muligheder for at fastholde eller få et job.

De særlige tilbud til tosprogede i AMU består af:

- AMU-uddannelser udviklet til tosprogede
- Særlige uddannelsesforløb for tosprogede.

Denne vejledning retter sig mod undervisere, ledere og andre, som arbejder med at planlægge og gennemføre uddannelsesaktiviteter, der involverer AMU's særlige tilbud til tosprogede.

I vejledningens kapitel 2 opstilles de lovmæssige rammer for AMU's tilbud til tosprogede.

I kapitel 3 præciseres målgruppen for de særlige tilbud til tosprogede i AMU samt de nødvendige deltagerforudsætninger.

Kapitel 4 sætter fokus på de særlige uddannelsesforløb for tosprogede, herunder hvilke muligheder der er i de særlige uddannelsesforløb, samt hvilke rammer der gælder. I kapitlet vejledes der til, hvordan man sammensætter forløb, og hvilke opgaver man skal være opmærksom på i den forbindelse, som rekruttering, visitation m.m., og hvordan man kan gribe dem an. Til inspiration opstilles der i kapitlet fire eksempler på, hvordan man kan sammensætte et særligt uddannelsesforløb alt afhængig af målgruppen.

I kapitel 5 beskrives de særlige AMU-uddannelser, der er udviklet til tosprogede, herunder krav til lærer kvalifikationer og eventuel tolkning.

I kapitel 6 bliver det uddybet, hvad der kendetegner AMU-uddannelserne i dansk som andetsprog, og hvordan de adskiller sig fra almen danskundervisning. Derudover gennemgås det, hvad man skal være opmærksom på, når dansk som andetsprog skal indgå i kombination med en fagspecifik AMU-uddannelse, hvor der eventuelt er overlap mellem danskundervisningen og den fagspecifikke undervisning.

Kapitel 7 beskriver kort rammerne for individuel kompetencevurdering (IKV) for tosprogede.

I kapitel 8 gennemgås indsatsen med AMU-branchepakker for flygtninge og indvandrere.

I kapitel 9 beskrives det, hvordan AMU for tosprogede kan spille sammen med andre tilbud til voksne tosprogede, herunder integrationsgrunduddannelsen (IGU).

I bilag 1 uddybes det, hvad uddannelsesmålene for de fire AMU-uddannelser i dansk som andetsprog indebærer. Bilaget kan ses som en undervisningsvejledning til de lærere, der skal undervise i dansk som andetsprog.

I bilag 2 er der en figur, der giver et overblik over krav til danskkundskaber i forbindelse med tilbud til voksne tosprogede i VEU-systemet.

I bilag 3 henvises der til andet materiale med relevans for personer, der beskæftiger sig med AMU's tilbud til tosprogede.

2. De lovmæssige rammer for AMU's tilbud til tosprogede

De lovmæssige rammer for AMU's tilbud til tosprogede er fastsat i:

- ["Lov om arbejdsmarkedsuddannelser m.v.", LBK nr. 226 af 4. marts 2014.](#)
- ["Bekendtgørelse om arbejdsmarkedsuddannelser m.v.", BEK nr. 724 af 21. juni 2013, som ændret ved BEK nr. 481 af 17. april 2015, BEK nr. 341 af 12. april 2016 og BEK nr. 886 af 28. juni 2016.](#)

De relevante regler og paragraffer bliver beskrevet og uddybet under de relevante afsnit i denne vejledning. Lov om arbejdsmarkedsuddannelser m.v. vil blive refereret til som AMU-loven, mens bekendtgørelse om arbejdsmarkedsuddannelser m.v. vil blive refereret til som AMU-bekendtgørelsen.

3. Målgruppe og deltagerforudsætninger

Målgruppen for de særlige tilbud til tosprogede defineres som personer, der ikke har dansk som modersmål, og som har behov for undervisning, der tager højde for særlige sproglige og faglige forudsætninger for at kunne få et tilstrækkeligt udbytte af AMU-undervisningen og for at kunne begå sig på arbejdsmarkedet.

En potentiel deltager skal dog sprogligt være i stand til at følge undervisningen med tilfredsstillende resultat. For at sikre dette, kan AMU-udbyderen pålægge deltageren at gennemføre en sprogtest senest ved påbegyndelsen af uddannelsen jf. [§ 9 i AMU-bekendtgørelsen](#). En indledende sprogtest er et krav forud for deltagelse i et særligt uddannelsesforløb for tosprogede – se afsnit 4.6.

De sproglige krav vil afhænge af AMU-uddannelsens kompleksitet. Hvis deltageren skal følge en ordinær AMU-uddannelse på dansk, vil det som minimum kræve dansksproglige kompetencer svarende til prøve i Dansk 2 i danskuddannelserne efter [lov om danskuddannelse for voksne udlændinge m.fl.](#) Hvis det ordinære kursus gennemføres i kombination med en AMU-uddannelse i dansk som andetsprog bør sprogkunderskaberne svare til prøve i Dansk 1 i danskuddannelserne. Dette niveau kan en potentiel deltager nå gennem danskuddannelserne eller gennem FVU-start.

Derudover gælder de samme adgangskrav til AMU's tilbud til tosprogede som til ordinær AMU, hvilket vil sige, at ansøgerne enten skal have fast bopæl, defineret som bopæl i CPR-registret, eller reel og faktisk beskæftigelse i Danmark jf. [§ 9 i AMU -bekendtgørelsen](#). Det betyder, at asylansøgere ikke har adgang til AMU, herunder AMU for tosprogede. For asylansøgere må man i stedet gennemføre en eventuel aktivitet som indtægtsdækket virksomhed (IDV). Hvis asylansøgeren senere får opholdstilladelse og bliver bopælsregistret, kan der gennemføres en IKV, hvis personen har behov for et AMU-bevis.

4. Særlige uddannelsesforløb for tosprogede

Formålet med de særlige uddannelsesforløb er at give tosprogede deltagere fleksible muligheder for at udvikle deres erhvervsrettede kompetencer på en måde, der tager hensyn til særlige sproglige, faglige eller kulturelle uddannelsesbehov.

4.1 Muligheder i de særlige uddannelsesforløb for tosprogede

Der findes kun få begrænsninger for sammensætningen af de særlige forløb for tosprogede, hvorfor de kan imødegå mange forskellige behov. Nogle tosprogede deltagere har måske behov for at deltage i et enkelt AMU-uddannelse kombineret med en AMU-uddannelse i dansk som andetsprog for at få et tilstrækkeligt udbytte. Andre vil måske have behov for et længere uddannelsesforløb og eventuelt praktik for at få et tilstrækkeligt kompetenceløft til at kunne fastholde eller få et arbejde.

Derudover giver etablering af et særligt uddannelsesforløb for tosprogede nogle særlige afholdelsesmuligheder, som beskrives i boksen nedenfor og uddybes i næste afsnit.

Etablering af et særligt uddannelsesforløb for tosprogede giver følgende muligheder:

1. Varigheden af AMU-uddannelser og enkeltfag, som indgår i særlige uddannelsesforløb for tosprogede, kan forlænges af uddannelsesstedet med op til 25 pct., hvis det vurderes nødvendigt for, at deltagerne kan nå målet med uddannelsen ([se AMU-bekendtgørelsen § 26, stk. 1](#)).
2. Der er tilknyttet en tillægstakst til de særlige uddannelsesforløb for at honorere de koordinationsopgaver, som planlægning og gennemførelse af et særligt uddannelsesforløb for tosprogede medfører. Tillægstaksten ligger i 2016 på 8.580 kr. pr. årselev eksklusiv moms.
3. Ved uddannelsesforløb, hvor der indgår undervisning i dansk som andetsprog i AMU, kan en del af undervisningen i dansk som andetsprog integreres med den faglige undervisning, så der kan være to undervisere til stede samtidig i op til en tredjedel af den ugentlige undervisningstid ([se AMU-bekendtgørelsen § 26, stk. 2](#)).

4.2 Sammensætning af et særligt uddannelsesforløb for tosprogede

Jf. [§ 25 stk. 1 i AMU-bekendtgørelsen](#) kan de særlige uddannelsesforløb for tosprogede sammensættes af:

- Arbejdsmarkedsuddannelser, herunder arbejdsmarkedsuddannelser for tosprogede.
- Enkeltfag optaget i en fælles kompetencebeskrivelse.
- Praktik.

Der skal indgå mindst to elementer i et særligt uddannelsesforløb. Det kan fx være en kombination af en ordinær AMU-uddannelse og en AMU-uddannelse for tosprogede eller af to forskellige ordinære AMU-uddannelser.

Der er ingen øvre grænse for, hvor mange uddannelseselementer der må inddrages i et forløb, eller hvor lang tid det kan vare bortset fra, at praktikken maksimalt må vare 12 uger, og praktikken ikke må have en længere varighed end undervisningsdelen ([se AMU-bekendtgørelsen § 26, stk. 3](#)).

For at deltagerne kan få det største udbytte af uddannelsesforløbet er det væsentligt, at der i forbindelse med den konkrete tilrettelæggelse af et særligt uddannelsesforløb indholdsmæssigt tænkes i faglige helheder og ikke kun i enkelte AMU-uddannelser. Det betyder, at de enkelte uddannelseselementer i uddannelsesforløbet kan splittes op i mindre dele og indlægges i den rækkefølge, der giver den bedste helhed og progression.

Hvis der indgår AMU-uddannelser i dansk som andetsprog i forløbet, anbefales det at lave en integration af indholdet i uddannelsen i dansk som andetsprog og den fagspecifikke uddannelse, da erfaringer har vist, at det kan være meget gavnligt for deltagernes faglige og dansksproglige udvikling at knytte de to vinkler på kompetenceudvikling tæt sammen. Samtidig er det en meget motiverende måde at lære dansk på, når sproget anvendes i konkrete faglige situationer.

Integrationen af den fagspecifikke undervisning med danskundervisningen kan tilrettelægges på forskellige måder, men erfaringsmæssigt er det bedst at integrere danskundervisningen med den faglige undervisning løbende og ikke kun en eller to dage om ugen. Undervisningen i dansk som andetsprog må dog højst integreres med den faglige undervisning i 1/3 af den ugentlige undervisningstid. En hyppig anvendt kombination af fagspecifik undervisning med undervisning i dansk som andetsprog er en model, hvor der de første par timer undervises i dansk som andetsprog, med vægt på sprogundervisning i relation til fagområdet, dernæst deltager begge lærere i undervisningen samtidig, og de sidste timer er der kun faglæreren til stede, der underviser i et fagligt emne.

Uddannelsesstedet kan vælge at forlænge varigheden af et eller flere AMU-uddannelser i et særligt uddannelsesforløb, både ordinære og dem udviklet til tosprogede, med op til 25 procent alt efter, hvad den konkrete målgruppe har behov for i forhold til at kunne nå målet med AMU-uddannelsen/AMU-uddannelserne. Skolen skal i forbindelse med en eventuel forlængelse tage nøje stilling til deltagernes forudsætninger og de enkelte AMU-uddannelsers sværhedsgrad m.v.

Der kan indgå praktik i særlige uddannelsesforløb for tosprogede. Formålet er at give deltagerne mulighed for at afprøve og udvikle nogle af de kompetencer, de har tilegnet sig i skoledelen, samt få erfaringer med arbejdsfunktioner, som senere bliver uddybet i skoledelen. Praktikken kan dog maksimalt vare 12 uger og praktikdelen må ikke have længere varighed end undervisningsdelen (læs mere om muligheden for praktik i afsnit 4.7.)

Derudover kan det være relevant at samtænke et særligt uddannelsesforløb for tosprogede med andre uddannelses tilbud, som den tosprogede enten skal eller med fordel kunne deltage i. Hvis deltageren fx skal deltage i en danskuddannelse jf. [lov om danskuddannelse for voksne udlændinge m.fl.](#) kan det give rigtig god mening, hvis man tænker de to uddannelsesforløb sammen, så danskuddannelsen

understøtter den erhvervsrettede uddannelse. Det kan også være relevant at etablere et samspil mellem et særligt uddannelsesforløb og fx FVU-start eller FVU-læsning for tosprogede afhængig af målgruppen, læs mere om dette i kapitel 9.

En AMU-branchepakke eller et AMU-forløb (fx i form af en AMU-branchepakke) i en integrationsgrunduddannelse (IGU), kan med fordel etableres som et særligt uddannelsesforløb for tosprogede, så der kan gøres brug af de særlige afholdelsesmuligheder. Læs mere om AMU-branchepakker og IGU i kapitel 8 og 9.

Efteruddannelsesudvalg og Undervisningsministeren kan rekvirere relevante beskrivelser af særlige uddannelsesforløb for tosprogede hos uddannelsesstederne. Det vil sige, at uddannelsesstedet ved behov skal kunne fremlægge tydelig dokumentation for, hvordan undervisningen er blevet tilrettelagt og gennemført.

4.3 Eksempler på særlige uddannelsesforløb

I dette afsnit gennemgås til inspiration eksempler på fire forskellige uddannelsesforløb.

Eksempel 1: Kombination af fagspecifik undervisning og undervisning i dansk som andetsprog i AMU – ledige:

Målgruppe: Tosprogede, der har behov for et forløb, som indeholder introducerende elementer til branchen og arbejdsmarkedet, hvorfor nogle af de særlige AMU-uddannelser, der er udviklet til tosprogede, og som introducerer til branchen og arbejdsmarkedet, benyttes. Deltagerne har behov for supplerende undervisning i dansk som andetsprog for at få tilstrækkeligt udbytte af uddannelsen og for at forbedre deres danskkundskaber. Deltagerne har forinden gennemført FVU-start for at opnå dansksproglige kompetencer til at kunne følge AMU med dansk som undervisningssprog.

Mål: At deltagerne får kompetencer til at kunne varetage job som køkkenmedhjælper i kantiner og restauranter.

Varighed: 26 uger og tre dage inklusive 12 ugers praktik. Der undervises gennem hele forløbet lige meget i branchespecifikke arbejdsmarkedsuddannelser og i dansk som andetsprog. Bemærk, at uddannelsen "Arbejdsmarked, it og jobsøgning (F/I)" i eksemplet er brudt op, så der undervises i indholdet, hvor det er mest relevant i forhold til de andre uddannelseselementer.

Introduktion til et brancherområde (F/I) 40 533	Arbejdsmarked, it og jobsøgning (F/I) 40 534	Almen fødevarerhygiejne for F/I 45 902	Praktik	Det kreative, kolde køkken 42 438	Anretning af mad i cafeteria og kantine 44 608	Praktik	Grundtilberedning i restaurant og kantine 45 491	Brød, kager og desserter i cafeteria og kantine 44 607	Praktik	Arbejdsmarked, it og jobsøgning for (F/I) 40 534
Dansk som andetsprog for F/I, basis 45 572	Dansk som andetsprog for F/I, basis 45 572	Dansk som andetsprog for F/I, basis 45 572		Dansk som andetsprog for F/I, basis 45 572	Dansk som andetsprog for F/I, basis 45 572		Dansk som andetsprog for F/I, basis 45 572	Dansk som andetsprog for F/I, basis 45 572		Dansk som andetsprog for F/I, basis 45 572
3 uger	1 uge	2 uger	4 uger	2 uger	2 uger	4 uger	2 uger	8 dage	4 uger	1 uge

Eksempel 2: Kombination af fagspecifik undervisning og undervisning i dansk som andetsprog i AMU – beskæftigede:

Målgruppe: Beskæftigede tosprogede inden for elektronikbranchen, som har behov for kompetenceudvikling. Deltagerne har behov for supplerende undervisning i dansk som andetsprog for at få det fulde udbytte af uddannelsen.

Mål: At ajourføre eller videreudvikle deltagerens kompetencer til at varetage jobfunktioner inden for montage og håndlodning.

Varighed: Tre uger. Der undervises i dansk som andetsprog i en tredjedel af undervisningstiden.

Q-lodning 43 918	IPC Inspektion – Lodninger 400 70
-----	-----
Fagunderstøttende dansk som andetsprog for F/I, 40 137	Fagunderstøttende dansk som andetsprog for F/I, 40 137
1 uge og 2½ dag	1 uge og 2½ dag

Eksempel 3: Gennemførelse af AMU-uddannelser med tolk:

Målgruppe: Flygtninge fra Syrien, som ikke har dansksproglige kompetencer til at følge AMU på dansk. Forløbet gennemføres med tolkning fra dansk til arabisk. Sideløbende med AMU-forløbet deltager deltagerne i en af danskuddannelserne efter lov om danskuddannelse for voksne udlændinge m.fl. på et sprogcenter. AMU-udbyderen og sprogcentret har aftalt, at en del af danskundervisningen flyttes ud til AMU-udbyderens adresse, så de to uddannelseselementer kan understøtte hinanden. På den måde lærer deltagerne at tale dansk om bl.a. svejseopgaverne, så de lærer det dansk, som de har brug for, for at kunne begå sig på arbejdspladsen.

Mål: At deltagerne får kompetencer inden for svejsning, som bringer dem tættere på en virksomhedspraktik og efterfølgende ordinær beskæftigelse.

Varighed: Samlet 17 dages undervisning i AMU - på en uge har de tre dages AMU-undervisning og to dages undervisning i danskuddannelserne.

MAG-svejsning proces 136 40098	MAG-svejsning proces 135 44676	Sikkerhedskur sus 44560	TIG-svejsning 44451
5 dage	5 dage	2 dage	5 dage

Eksempel 4: Gennemførelse af AMU-uddannelser på fremmedsprog:

Målgruppe: Ledige tosprogede, som ikke har dansksproglige kompetencer til at følge AMU på dansk. Forløbet gennemføres i stedet på engelsk. Samtidig følger deltagerne danskuddannelse efter lov om danskuddannelse for voksne udlændinge m.fl. på et sprogcenter. Underviserne på de to uddannelsesforløb har etableret et samarbejde i forhold til at understøtte, at den erhvervsrettede og den sproglige undervisning tænkes sammen.

Mål: At deltagerne får kompetencer, der er nødvendige for at klare sig på det danske arbejdsmarked. At der deltages i relevante praktikker, hvor der er en reel mulighed for, at det kan lede til beskæftigelse. Praktikken gennemføres som indtægtsdækket virksomhed (IDV), da kommunen ønsker en tættere opfølgning på praktikken, end det er økonomisk muligt inden for AMU-rammen.

Varighed: Samlet 47 dages undervisning i AMU – på en uge har de tre dages AMU-undervisning og to dages danskundervisning på sprogcentret. Elementerne fra kurset Arbejdsmarked, it og jobsøgning F/I, 40 534, bliver delt op, da det giver en bedre helhed i forløbet. Derudover tre måneders praktik.

Arbejdsmarked, it og jobsøgning F/I 40 534	Individuel kompetencevurdering i AMU – F/I 40 081	Praktik	Brug af pc på arbejdspladsen 45 565	Arbejdsmarked, it og jobsøgning F/I 40 534	Praktik	Introduktion til arbejdsmarkedetsuddannelserne (F/I) 40 532	Praktik	Arbejdsmarked, it og jobsøgning for (F/I) 40 534
	----- Den personlige uddannelses – og jobplan 40 041			----- Interkulturel kompetence i jobudøvelsen 43 766		----- Arbejdsmarked, it og jobsøgning F/I 40 534		
15 dage	9 dage	4 uger	3 dage	6 dage	4 uger	9 dage	4 uger	5 dage

4.4 Planlægning og koordination af konkrete uddannelsesforløb

Planlægningen af et særligt uddannelsesforløb kræver koordination og samarbejde internt mellem de involverede lærere og eksternt med relevante samarbejdspartnere som virksomheder og kommuner. Derudover kan det kræve koordination skoler imellem for at sikre, at man har det nødvendige udbud af kurser og nok deltagere til at oprette hold. Det samme gælder i forhold til at understøtte et samarbejde på tværs af kommunerne for at sikre deltagere nok til at oprette hold. Det er på grund af dette koordineringsarbejde, at et særligt uddannelsesforløb for tosprogede udløser en tillægstakst, som beskrevet i afsnit 4.1.

Opridsning af typiske koordinationsopgaver:

- Planlægning af selve uddannelsesforløbet.
- Planlægning og tilrettelæggelse af informationsmøder, rekruttering og visitation.
- Løbende koordination mellem de involverede undervisere for at sikre "den røde tråd" i undervisningen.
- Løbende samarbejde med virksomheder, kommuner og jobcentre om forløb og enkeltpersoner, herunder eventuelle justeringer af den oprindelige plan, hvis dette bliver nødvendigt.
- Samarbejde på tværs af institutioner for at skabe sammenhæng i uddannelsen, for eksempel hvis flere uddannelsesinstitutioner samarbejder om forløb.
- Støtte og vejledning af den enkelte deltager i de problemstillinger, der måtte opstå gennem forløbet.
- Evaluering efter hver undervisningsdel og en samlet afsluttende evaluering.
- Kontakt til deltagerens praktikpladser, herunder forberedelse, opfølgning og evaluering af praktikophold.

De involverede lærere skal planlægge formen og indholdet i undervisningen, så alle uddannelseselementer hænger sammen, og så deltagerens læreprocesser og mulighederne for at nå de opstillede mål styrkes. Det er alle læreres ansvar, at der er fokus på alle elementer. Endelig er det af afgørende betydning, at lærerne er enige om, hvilket ansvar og hvilke roller de har.

I forbindelse med afslutningen af lange særlige uddannelsesforløb anbefales det, at deltagerne går derfra med et fremtidsperspektiv, der indeholder konkrete handlemuligheder med udgangspunkt i de erfaringer og den læring, som de har fra uddannelsesforløbet og eventuel praktik.

Hvis deltageren er i beskæftigelse, kan uddannelsesinstitutionen i samarbejde med deltageren og virksomhedens personaleansvarlige fx lave en uddannelsesplan, som udbygger deltagerens kompetencer i forhold til virksomhedens behov og deltagerens job-/ uddannelsesønsker.

Hvis deltageren er ledig ved forløbets afslutning kan uddannelsesinstitutionen i samarbejde med deltageren og dennes sagsbehandler/vejleder fra kommunen fx udarbejde og diskutere en fremadrettet handleplan.

4.5 Rekruttering

Da målgruppen af tosprogede har meget forskellige forudsætninger og uddannelsesbehov, kan det være en udfordring at finde nok deltagere til at gennemføre et særligt uddannelsesforløb. Der vil derfor ofte ligge noget forarbejde inden etableringen af et konkret forløb, som fx samarbejde om planlægning og rekruttering af deltagere med enten virksomheder og/eller kommuner. Det er dog vigtigt at påpege, at der som med ordinær AMU ikke må være tale om virksomhedsintern undervisning, og at det ikke må være lukkede hold.

Rekruttering af deltagere til et særligt uddannelsesforløb kan også ske via for eksempel annoncering i medierne. Her bør man være opmærksom på, hvordan målgruppen søger sine informationer. For eksempel er flere tosprogede svage læsere og læser måske ikke de traditionelle annoncer i skrevne medier. Derfor kan det være relevant at bruge andre informationskanaler og netværk, som for eksempel lokalradioer og nationalitetsforeninger.

Som led i rekrutteringen til længere forløb vil det ofte være en god idé at afholde et eller flere informationsmøder for potentielle deltagere. På baggrund af informationsmødet finder man de personer, som er interesserede i det konkrete forløb, som herefter skal visiteres i forhold til det specifikke forløbs indhold.

4.6 Visitation

Det er uddannelsesinstitutionen, der forestår visitationen af potentielle deltagere til et uddannelsesforløb for tosprogede. For at sikre, at ansøgere til et særligt uddannelsesforløb for tosprogede sprogligt kan følge undervisningen med tilfredsstillende udbytte, er det jf. [§ 26 stk. 4 i AMU-bekendtgørelsen](#) et krav, at de senest ved påbegyndelse af uddannelsen skal gennemføre en sprogtest.

Der skal derfor i forbindelse med planlægningen af et særligt uddannelsesforløb afsættes tid til at gennemføre en sprogtest. Jf. [§ 28 i AMU-bekendtgørelsen](#) kan sprogtestningen ske under rammerne for individuel kompetencevurdering (IKV).

Hvis uddannelsesforløbet skal foregå på dansk, og der skal indgå AMU-uddannelser i dansk som andetsprog i uddannelsesforløbet, bør sprogtesten gennemføres af en lærer i dansk som andetsprog. Det er en fordel, hvis sprogtesten sker i samarbejde med en faglærer inden for den aktuelle branche. Hvis uddannelsen skal foregå på et andet sprog end dansk, vil det typisk være en faglærer inden for den aktuelle branche, der gennemfører sprogtesten.

Der er ikke fastlagt bestemte krav til, hvordan sprogtesten skal gennemføres, men den skal tilrettelægges, så den afdækker deltagerens forudsætninger i forhold til de fire sproglige færdigheder: lytte, tale, læse og skrive. Niveauet for de forskellige færdigheder skal vurderes i forhold til kravene i det specifikke forløb, da de kan være forskellige. Det skal være ansøgerens faktiske kommunikative kompetencer, der vurderes, og ikke de formelle kompetencer, som de kommer til udtryk i form af eksamensbeviser eller eventuelt mangel på samme.

Derudover kan det i forbindelse med længere forløb være hensigtsmæssigt at afklare:

- Ansøgerens mål med uddannelsen i forhold til eventuel uddannelses- og erhvervsplan.
- Ansøgerens uddannelses- og erhvervmæssige baggrund.
- Ansøgerens motivation og parathed for uddannelse.

Det er vigtigt, at der i forbindelse med visitationen gennemføres en helhedsvurdering af alle kvalifikationer, da forhold som faglige forkundskaber og erfaring, motivation og et positivt fremtidsperspektiv til en vis grad kan kompensere for dårlige sproglige kvalifikationer. Det gælder om så vidt muligt at identificere muligheder og ikke begrænsninger for deltagerne.

I publikationen ["Sprogtest i AMU - Inspirationsmateriale til sprogtest af personer med dansk som andetsprog ved optagelse på arbejdsmarkedsuddannelse"](#), kan man hente inspiration om sprogtest i AMU.

Personer, som afvises på grund af for dårlige dansksproglige kompetencer, bør vejledes til alternative uddannelsesmuligheder - se eventuelt kapitel 9 om AMU's samspil med andre undervisningstilbud til tosprogede.

4.7 Praktik

Uddannelsespraktik kan give deltagerne viden og erfaringer af faglig, sproglig og kulturel art, som kan inddrages i den videre undervisning og styrke mulighederne for eventuel fremtidig beskæftigelse. Erfaringer har vist, at praktikken ofte kan være et springbræt til fast arbejde.

For nogle deltageres vedkommende vil det i praktikken være første gang, de er på en dansk arbejdsplads, og derfor kan der høstes værdifulde erfaringer i forhold til den videre integrationsproces.

Overordnet set har praktikken i forbindelse med et særligt uddannelsesforløb følgende mål:

- At give deltageren en praktisk indføring og øvelse i de arbejdsfunktioner, som vedkommende har arbejdet med i den forudgående undervisning.
- At give deltageren et bredt praktisk kendskab til arbejdsopgaver, arbejdsorganisering og hverdagen i en virksomhed, herunder sproglige omgangsformer og arbejdspladskultur.
- At anskueliggøre relevansen af de kompetencer og kvalifikationer deltageren kan tilegne sig i et uddannelsesforløb inden for branchen, herunder eventuelle dansksproglige krav til at kunne begå sig inden for fagområdet.
- At udvikle kontakt og netværk for den enkelte i forhold til arbejdsmarkedet som udgangspunkt for fremtidig beskæftigelse.

Praktikken kan placeres som én eller flere praktikperioder undervejs i et uddannelsesforløb eller ved afslutningen. I begge tilfælde er det relevant med en opfølgning, hvor erfaringerne fra praktikken bearbejdes.

For at få det optimale udbytte af en praktik er det nødvendigt, at deltageren er bevidst om, hvad formålet med praktikken er. Derudover er det nødvendigt at forberede deltagerne grundigt på, hvad de skal ud til og hvilke typer af arbejdsopgaver, de kan komme ud for. Det vil ofte være en god idé, at

deltagerne får nogle opgaver med ud i praktikken, som skal løses undervejs. De stillede opgaver skal bygge videre på emner, som deltageren har fået viden om gennem undervisningen.

Praktikstedet skal også være afklaret med, hvad formålet med praktikken er, så det kan støtte praktikanten og sørge for, at vedkommende får relevante arbejdsopgaver og funktioner på arbejdspladsen.

Undervejs i praktikperioden bør en lærer med kendskab til både deltageren og branchen besøge praktikvirksomheden og følge op på praktikopholdet. I den forbindelse er det igen vigtigt, at både deltageren og praktikstedet ved, hvad formålet med besøget er. Ved besøget kan eventuelle problemer afdækkes og forsøgt løst i samarbejde med deltageren og praktikværten, som fx misforståelser af sproglig eller kulturel art.

I forlængelse af praktikken er det væsentligt i undervisningen at følge op på de erfaringer, som deltagerne har gjort. Det kan gøres ved, at deltagerne holder oplæg eller på anden måde formidler deres oplevelser og erfaringer. I den forbindelse kan deltagerne få belyst forskellige typer virksomheder, forskellige jobfunktioner, arbejdsopgaver og lignende. Erfaringerne bearbejdes i forhold til, hvad deltagerne mangler at lære af faglig, almen, sproglig og kulturel art i det videre forløb.

Arbejdspladsen modtager ikke refusion eller nogen anden form for kompensation for at modtage praktikanter fra særlige uddannelsesforløb for tosprogede. Det forudsættes, at deltagerne under deres praktikophold ikke erstatter eksisterende arbejdskraft på arbejdspladsen, dvs. at de indgår "overtalligt" i arbejdet. Ligeledes forudsættes det, at virksomheden sikrer deltagerens arbejdsforhold således, at de er i overensstemmelse med de gældende regler for arbejdsmiljø og sikkerhed inden for den pågældende branche. Deltagerne er i praktikken forsikret gennem statens erstatningsordning jf. [Bekendtgørelse om statens erstatningsordning for deltagere i praktisk erhvervsorientering m.v., BEK nr. 240, af 11. marts 2015](#). Hvis deltageren er under 18 år, skal man være opmærksom på, at [Bekendtgørelse om unges arbejde, BEK nr. 239, af 6. april 2005](#) også skal overholdes.

Skolen modtager ingen betaling, når deltagerne er i praktik. Opgaver for skolen forbundet med praktikken skal dækkes af tillægstaksten – se afsnit 4.1.

Som nævnt i afsnit 4.2 må praktikdelen maksimalt vare 12 uger, og den må ikke have en længere varighed end undervisningsdelen. De enkelte praktikperioder vil normalt have en varighed af op til fire uger.

4.8 Evaluering

AMU tilrettelægges af den enkelte uddannelsesinstitution inden for frie rammer, men det er et krav, at uddannelsesinstitutionerne arbejder systematisk og synligt med sikring af kvaliteten. Læs mere om kvalitetssikring af undervisningen i afsnit 4.10 i ["Vejledning til uddannelsesinstitutioner – vejledning om udbud, tilrettelæggelse og gennemførelse af arbejdsmarkedsuddannelser m.v."](#).

Samtlige AMU-deltagere skal tilbydes at evaluere hver enkel AMU-uddannelse, som de har deltaget i, i det elektroniske evalueringssystem VisKvalitet.dk. Derudover bør lange særlige uddannelsesforløb for tosprogede evalueres af deltagerne både løbende og afsluttende med det formål at:

- fastholde og klargøre målene i undervisningen, herunder eventuelt justere målene og undervisningen undervejs
- støtte deltagernes læreproces og synliggøre læringen for deltagere og lærere
- kontrollere, om målene er nået, og om stoffet er lært
- understøtte, at deltagerne er ansvarlige for egen læring.

Den afsluttende evaluering skal bl.a. bruges til at vurdere forløbet som en helhed og på baggrund heraf eventuelt ændre og justere kommende forløb og undervisning.

4.9 Beviser

Uddannelsesstedet skal udstede beviser og eventuelt certifikater til de enkelte AMU-uddannelser og/eller enkeltfag, som indgår i et særligt uddannelsesforløb for tosprogede efter de gældende regler jf. [§ 22 i AMU-bekendtgørelsen](#).

Uddannelsesstederne skal også udstede et deltagerbevis for det samlede uddannelsesforløb, hvoraf den samlede varighed af et eventuelt praktikforløb blandt andet skal fremgå.

5. AMU-uddannelser udviklet til tosprogede

Der eksisterer en række AMU-uddannelser særligt udviklet til tosprogede. Disse AMU-uddannelser sigter mod en kompetenceudvikling hos deltageren, der ligger ud over behovet for kompetenceudvikling for deltagere med dansk som første sprog. Det gælder især i forhold til de sproglige forudsætninger for at kunne tilegne sig nye faglige kompetencer, men ofte også i forhold til, at den enkelte bliver bedre rustet til at kunne begå sig socialt og kulturelt inden for en branche og et konkret job.

AMU-uddannelser målrettet tosprogede er mærket med forkortelsen F/I, da målgruppen, da de særlige tilbud blev udviklet, havde betegnelsen flygtninge og indvandrere. I forbindelse med den seneste ændring af AMU-loven skiftede målgruppen navn fra "flygtninge og indvandrere" til "tosprogede". Den nye betegnelse blev indført, da den i højere grad afspejlede målgruppen, og den måde målgruppen bliver betegnet i andre dele af uddannelsessystemet på daværende tidspunkt.

5.1 Kort gennemgang af AMU-uddannelser udviklet til tosprogede

Undervisningsministeriet er ansvarlig for nedenstående otte tværgående AMU-uddannelser udviklet til tosprogede, der kan udbydes af alle AMU-udbydere.

Kode	Særkode*	Titel	Max. varighed
45 572	45 545	Dansk som andetsprog for F/I, basis	40 dage
45 573	45 567	Dansk som andetsprog for F/I, alment niveau	40 dage
45 574	45 569	Dansk som andetsprog for F/I, udvidet niveau	40 dage
40 137	45 571	Fagunderstøttende dansk som andetsprog for F/I	10 dage
40 532	-	Introduktion til arbejdsmarkedsuddannelserne (F/I)	3 dage
40 533	-	Introduktion til et brancheområde (F/I)	40 dage
40 534	-	Arbejdsmarked, it og jobsøgning (F/I)	40 dage
40 535	-	Introduktion til det danske arbejdsmarked (F/I)	3 dage

* **BEMÆRK:** I perioden 2015-2019 bortfalder deltagerbetalingen på kurserne i dansk som andetsprog, hvis de tages i sammenhæng med et fagspecifikt kursus. I den forbindelse skal kurset indberettes med særkoden. Læs mere i [orienteringsbrevet](#) fra Undervisningsministeriet af d. 9. januar 2015.

Hvor ordinære AMU-uddannelser er angivet i "normeret varighed", er de særlige AMU-uddannelser målrettet tosprogede angivet i "maksimal varighed", og det er intentionen, at varigheden skal tilpasses, hvad der er behov for i den konkrete kontekst. Det betyder, at de særlige AMU-uddannelser målrettet tosprogede, der er angivet i maksimal varighed, kan afkortes kollektivt i stedet for individuelt, som det er kravet i forbindelse med afkortning af ordinære AMU-uddannelser. De særlige AMU-uddannelser for tosprogede kan altså afkortes for hold.

AMU-uddannelserne i dansk som andetsprog skal understøtte deltagerne i at få et tilfredsstillende udbytte af fagspecifikke AMU-uddannelser. Derudover skal de forbedre deltagerens dansksproglige kompetencer i forhold til at kunne varetage forskellige jobfunktioner og begå sig på arbejdsmarkedet. Undervisningen i dansk som andetsprog i AMU adskiller sig således fra anden sprogundervisning ved at

tage udgangspunkt i et konkret fagområde. Læs mere om AMU-uddannelserne i dansk som andetsprog i kapitel 6 og bilag 1.

Introduktion til et brancheområde for tosprogede er en uddannelse, som tilpasses det givne brancheområde. Der introduceres til fagområdet, så deltagerne på et indførende, eventuelt grundlæggende niveau kan anvende branchens almindeligt benyttede materialer, udstyr og arbejdsteknikker. Derudover arbejdes der med branchens vilkår og arbejdspladskultur, det danske arbejdsmarkedssystem, uddannelsesmuligheder mv.

Arbejdsmarked, it og jobsøgning for tosprogede lægger vægt på, at deltagerne får styrket nogle generelle kompetencer for at kunne begå sig på arbejdsmarkedet. Det drejer sig blandt andet om med udgangspunkt i den relevante branche at have viden om væsentlige sider af det danske arbejds- og samfundsliv og om at kunne anvende it og forskellige jobsøgningsteknikker på et relevant niveau.

Introduktion til det danske arbejdsmarked for tosprogede giver mulighed for at styrke deltagernes evne til at agere på det danske arbejdsmarked gennem en øget viden om det danske arbejdsmarked, herunder formelle og uformelle regler, som finder anvendelse i dagligdagen på danske arbejdspladser.

Introduktion til arbejdsmarkedsuddannelserne for tosprogede giver mulighed for at introducere, hvad arbejdsmarkedsuddannelserne er både praktisk og teoretisk.

Efteruddannelsesudvalgene¹ har også mulighed for at udvikle AMU-uddannelser for tosprogede målrettet efteruddannelsesudvalgets brancheområde. Det kan for eksempel være hensigtsmæssigt, hvis erfaringen viser, at flere tosprogede har brug for et særligt indhold eller mere tid i forhold til en særlig AMU-uddannelse. Pt. er der kun udviklet ét branchespecifikt AMU-uddannelse for tosprogede. Det er AMU-uddannelsen "*Almen fødevarerhygiejne for F/I*" (45 902 – max varighed på 5 dage).

Den fulde beskrivelse af AMU-uddannelserne kan læses på [UddannelsesGuiden](#).

5.2 AMU på fremmedsprog eller med brug af tolk

Der gælder samme muligheder for fleksible afholdelsesformer for AMU's særlige tilbud til tosprogede som for ordinær AMU. I den forbindelse skal der gøres opmærksom på, at undervisning i AMU, med undtagelse af uddannelserne i dansk som andetsprog, kan foregå på andre sprog end dansk, hvis der er en efterspørgsel herpå, og der er de nødvendige lærer kvalifikationer. Det er op til uddannelsesinstitutionen, hvordan AMU-uddannelsen tilrettelægges på andre sprog end dansk.

Derudover er der mulighed for at gennemføre et AMU-uddannelse med brug af tolk, hvis læreren vurderer, at det ikke forstyrrer undervisningen unødigt. Afhængig af AMU-uddannelsens sværhedsgrad vil der som regel være behov for, at faglæreren har været i kontakt med tolken om indholdet i kurset, før det starter op.

¹ Efteruddannelsesudvalgene er nedsat af arbejdsmarkedets parter, og de har ansvaret for at vurdere, om der er behov for justering af eksisterende AMU-uddannelser eller behov for nye.

Finansiering af tolkningen vil oftest foregå ved, at skolen enten tillægger et ekstra gebyr til deltagerbetalingen², eller at kommunen, i samarbejde med skolen, laver en aftale med en tolk, som følger deltagerne på AMU-uddannelsen. Kommunen afregner så udgiften til tolken uden involvering af skolen.

5.3 Lærerkvalifikationer

Jf. [§ 14, stk. 5 i AMU-bekendtgørelsen](#) skal lærere, der underviser i dansk som andetsprog, have uddannelsen til underviser i dansk som andetsprog eller tilsvarende kvalifikationer.

Der er ikke specifikke krav til lærere i de andre AMU-uddannelser målrettet tosprogede, udover de kvalifikationskrav, der er til alle AMU-lærere, som beskrevet i [§ 14 i AMU-bekendtgørelsen](#). I § 14 fremgår det blandt andet, at det er den godkendte udbyder af AMU, der har ansvaret for lærernes kvalifikationer og for, at lærerne gennemfører den nødvendige kvalificering. I forbindelse med undervisning i AMU's særlige tilbud til tosprogede er det i den forbindelse blandt andet vigtigt, at læreren har viden om deltageres særlige forudsætninger og danskundskaber, og hvilke særlige udfordringer der er forbundet med at undervise tosprogede deltagere. I bilag 3 henvises der til materiale målrettet lærere, der skal undervise tosprogede deltagere.

En gennemgang af de generelle krav til AMU-læreres kvalifikationer, ansættelsesforhold m.m kan findes i afsnit 3.5 i ["Veiledning til uddannelsesinstitutioner – vejledning om udbud, tilrettelæggelse og gennemførelse af arbejdsmarkedsuddannelser m.v."](#).

Hvis AMU-udbyderen ikke selv har de nødvendige lærerkvalifikationer til fx at undervise i dansk som andetsprog eller til at undervise i AMU på et fremmedsprog, kan der ansættes en lærer på timelærerbasis. Det kan for eksempel være en lærer fra et sprogcenter eller et voksenuddannelsescenter (VUC). Alternativt kan AMU-udbydere udlicitere kurset til en anden uddannelsesinstitution. I den forbindelse skal det nævnes, at det fra 1. juli 2016 blev muligt at udlicitere tværgående og generelle AMU-uddannelser, der er optaget i fælleskataloget, til godkendte sprogcentre. Alle de tværgående AMU-uddannelser til tosprogede, som Undervisningsministeriet er ansvarlige for, er optaget i fælleskataloget.

Læs mere om reglerne for udlicitering og timelærere i ["Veiledning til uddannelsesinstitutioner – vejledning om udbud, tilrettelæggelse og gennemførelse af arbejdsmarkedsuddannelser m.v."](#).

² I forbindelse med en særlig tilrettelæggelses- og afholdelsesform som for eksempel tolkning, kan uddannelsesinstitutionen tillægge et ekstra beløb til deltagerbetalingen. Læs mere om tillægspris for særlig tilrettelæggelse i afsnit 4.8.1 i ["Veiledning til uddannelsesinstitutioner – vejledning om udbud, tilrettelæggelse og gennemførelse af arbejdsmarkedsuddannelser m.v."](#)

6. Dansk som andetsprog i AMU

6.1 AMU-uddannelser i dansk som andetsprog

I AMU-systemet eksisterer der uddannelser i dansk som andetsprog på tre niveauer; basisniveau, alment niveau og udvidet niveau. Derudover tilbydes AMU-uddannelsen fagunderstøttende dansk som andetsprog, der dog kun kan udbydes, hvis det indgår i en kombination med en fagspecifik AMU-uddannelse.

Målet med AMU-uddannelserne i dansk som andetsprog er, at danskundervisningen skal fungere understøttende i forhold til den faglige undervisning inden for et bestemt fagområde, samt at deltagerne opnår sproglig kompetence til at varetage relevante jobfunktioner og til eventuelt at deltage i videre uddannelse. Desuden understøtter danskundervisningen en fortsat aktiv tilegnelse af dansk sprog og kultur med henblik på deltagernes muligheder for at fungere på det danske arbejdsmarked og som samfundsborgere.

Det er erfaringen, at det har en positiv effekt for deltagernes læring, hvis man kombinerer undervisning i et specifikt fag med undervisning i dansk som andetsprog. Kombinationen medfører, at deltagerne både udvikler deres faglige og deres dansksproglige kompetencer, hvilket fremmer deres muligheder for at begå sig på det danske arbejdsmarked og i samfundet generelt. Samtidig er det en meget motiverende måde at lære dansk på, når sproget anvendes i konkrete faglige situationer.

Adgangsniveauerne til dansk som andetsprog i AMU henviser til niveauerne i danskuddannelserne jf. [Lov om danskuddannelse for voksne udlændinge m.fl.](#) Deltagere skal som minimum have dansksproglige forudsætninger der svarer til prøve i Dansk 1.

Mål og niveauer for de fire uddannelser er beskrevet i bilag 1.

6.2 Hvad kendetegner undervisning i dansk som andetsprog i AMU?

Undervisningen i dansk som andetsprog i AMU adskiller sig fra anden sprogundervisning ved at tage udgangspunkt i et konkret fagområde. Det betyder, at man i danskundervisningen først og fremmest arbejder med det sprog, deltagerne har brug for i forhold til den faglige undervisning og/eller et konkret fagområde. Samtidig arbejdes der i danskundervisningen videre med at udvikle deltagernes almene sprog.

Man kan sige, at sprogundervisning i AMU er funktionel. Den er en del af en helhedsorienteret undervisning, der arbejder tematisk ud fra det faglige brancheområde og uddannelsens mål. Udviklingen af deltagernes kommunikative kompetencer, herunder de sproglige færdigheder: tale, lytte, læse og skrive, sker ved at arbejde sprogligt med faglige og almene elementer eller temaer fra det relevante fagområde. Deltagerne arbejder for eksempel med at lære det centrale ordforråd inden for fagområdet og med grammatiske strukturer og sprogbrug i forhold til forskellige situationer. Det kan for eksempel være elementer, som er nødvendige for at forstå et fagligt oplæg eller en faglig instruktion og for at indgå i en kommunikation herom.

6.2.1 Undervisning i dansk som andetsprog i et særligt uddannelsesforløb

I forbindelse med et særligt uddannelsesforløb for tosprogede skal undervisningen planlægges og tilrettelægges, så den fremstår som en helhed for deltagerne. Det betyder, at der skal tilstræbes at være sammenhæng mellem det fagspecifikke, det almene og det dansksproglige i undervisningen, fordi dette bedst befordrer den sproglige og faglige læring. I helhedsorienteret undervisning tager man udgangspunkt i et tema eller en opgave. Man kan arbejde med mange dele af temaet/helheden, og alle dele sættes i relation til temaet/helheden. Det vil sige, at uanset om det drejer sig om den faglige, almene eller sproglige undervisning, så er den en del af helheden.

Forberedelse

Som optakt til arbejdet med en given branches faglige indhold vil det være relevant at beskæftige sig med det almene fagsprog samt med deltageres for-forståelse i relation til fagområdet. Dette er en forudsætning for deltageres efterfølgende tilegnelse af de faglige emner og det dertilhørende specifikke fagsprog.

I ethvert fagområde vil der være nogle alment faglige begreber, som er særligt udbredte. Eksempelvis er transportområdet særlig præget af begreber om trafikanters placering og bevægelse i trafikken samt om køretøjers indretning og udstyr m.m. Køkkenområdet er særlig præget af begreber om varernes tilstand og egenskaber ved opbevaring, tilberedning, salg, servering osv.

Som eksempel på arbejde med for-forståelse kan man tage udgangspunkt i begrebet pH-værdi, som er et fagligt element inden for rengøringsområdet. Før deltagerne kan forstå begrebet pH-værdi, som angiver en væskes surhedsgrad, må man sikre sig, at de har kendskab til begreber som sur, neutral og alkalisk.

I begyndelsen af et undervisningsforløb vil det være oplagt, at værkstedslærer og dansklærer arbejder sammen om at udvikle deltageres for-forståelse og almene fagsprog. I de overlappende timer kan de etablere situationer/opgaver, hvor begreberne introduceres eller trænes. På den måde kan lærerne få en fælles opmærksomhed på deltageres sproglige forudsætninger, samtidig med at deltagerne forberedes på overgangen til det mere fagspecifikke indhold.

Det skal dog noteres, at selv om man generelt bør tilstræbe, at deltagerne har en for-forståelse ved konfrontationen med nye emner, er der en grænse for, hvor langt man kan gå i forberedelsen af et specifikt fagligt emne uden at tage fat på selve emnet.

Efterbearbejdning

Ved undervisning i specifikt faglige emner vil danskundervisningen oftest være i en repeterende rolle i forhold til den fagspecifikke undervisning, og hovedopgaven er at fastholde og konsolidere deltageres nye faglige ordforråd.

Ved gennemgang af et specifikt fagligt emne vil rollefordelingen normalt være sådan, at faglæreren gennemgår og forklarer emnet, mens dansklæreren observerer. Herefter kan dansklærer og faglærer sammen udvælge og tilrettelægge repetitionen, hvoraf en del med fordel kan finde sted i de eventuelt overlappende timer, således at dansklæreren kan have fokus på det sproglige og værkstedslæreren på

det faglige indhold. Dermed vil deltagerne opleve, at tingene hænger sammen til gavn for deres sproglige og faglige udvikling.

I det videre forløb i undervisningen er det specielt dansklærerens ansvar, at deltagerne får mulighed for at repetere og automatisere det lærte sprog, samtidig med at nye begreber og ny viden kommer til. Netop repetitionen og automatiseringen kan let få for lidt opmærksomhed, hvis man ikke bevidst inkorporerer det i undervisningen. Men for at der kan ske en indlæring, er det nødvendigt at arbejde med at repetere og automatisere.

Deltagere med en svag skolebaggrund har behov for megen gentagelse for at lære nyt, og samtidig har de behov for, at tidligere lært stof inddrages igen, for at det ikke skal blive glemt, når de hele tiden bliver præsenteret for nye begreber.

Hvis deltagerne selv oplever, at de har behov for stoffet, men ikke kan det, vil de være mere motiverede for at repetere. Det er altså et spørgsmål om at synliggøre den manglende viden gennem forskellige opgavetyper. Repetitionen må varieres, så den bearbejder sproget med forskellige metoder og opleves som spændende og meningsfuld af deltagerne.

6.2.2 Overlapning mellem danskundervisning og den fagspecifikke undervisning

Ved at lave en overlapning mellem undervisningen i dansk som andetsprog og den fagspecifikke undervisning, kan undervisningen gøres så autentisk som mulig, da det ofte er muligt at efterligne virkelighedens arbejdsprocesser, omgangsformer og måder at kommunikere på. I den fagspecifikke undervisning kan man inddrage det almene og teoretiske stof, hvor det hører til. Det kan for eksempel være nemmere at forstå ideen med en arbejdsmiljørepræsentant i forbindelse med temaet faglig organisering på arbejdspladsen, når man er i gang med en opgave på værkstedet, der indebærer brug af farlige maskiner.

Helheden og sammenhængen muliggøres rent praktisk ved at begge lærere er til stede i undervisningen på samme tid i en del af undervisningstiden. Kombinationen giver mulighed for at lærerne udvikler nogle fællesfaglige metoder, der tilgodeser deltagerens særlige behov. Derudover understøtter dobbeltlærertimerne, at faglærer og dansklærer får indsigt i hinandens fagområde og undervisning, og der kan eventuelt udvikles fælles undervisningsmaterialer ud fra både fagpædagogiske og sprogpædagogiske vurderinger. Faglærerens deltagelse i danskundervisningen understøtter, at faglæreren får den fornødne indsigt i og forståelse for sproginlæringen. Dansklærerens deltagelse i den fagspecifikke understøtter, at dansklæreren får indsigt i det faglige område og dermed kan bruge aktuelt fagligt materiale i danskundervisningen.

7. Individuel kompetencevurdering (IKV) målrettet tosprogede

Individuel kompetencevurdering (IKV) i AMU er realkompetencevurdering, der har til formål at anerkende deltagerens viden, færdigheder og kompetencer vurderet i forhold til relevante AMU-uddannelser.

Der eksisterer en variant af IKV, der er målrettet tosprogede. Den eneste forskel på den ordinære IKV og IKV målrettet tosprogede er, at IKV for tosprogede har en maksimal varighed på 10 dage, mens den ordinære IKV har en maksimal varighed på fem dage. Derudover er målgruppen for IKV for tosprogede udelukkende tosprogede, der mangler dokumentation for kompetencer erhvervet uden for Danmark jf. [§ 28, stk. 3 i AMU-bekendtgørelsen](#). IKV for tosprogede har målkoden 40 081.

Kompetencevurderinger gennemføres af uddannelsesinstitutioner i forhold til de AMU-uddannelser, som de er godkendt til at udbyde. På baggrund af vurderingen kan der udstedes enten et kompetencebevis eller et AMU-bevis, såfremt de vurderede kompetencer fuldt ud modsvarer en AMU-uddannelse.

Hvis der ikke udstedes uddannelsesbevis eller kompetencebevis for en kompetence, der ønskes anerkendt, skal uddannelsesinstitutionen udarbejde en uddannelsesplan, der tager afsæt i deltagerens anerkendte kompetencer og indeholder de arbejdsmarkedsuddannelser, som deltageren skal gennemføre for at nå sit kompetencemål.

Som med AMU-uddannelserne kan en IKV afholdes på andre sprog end dansk eller med brug af tolkning, hvis der er en efterspørgsel herpå, og der er de nødvendige lærer kvalifikationer – se afsnit 5.2.

Jf. [§ 28, stk. 8 i AMU-bekendtgørelsen](#) kan sprogtestning af ansøgere til AMU ske som IKV.

For nærmere beskrivelse af reglerne for og gennemførelse af en IKV henvises til "[Vejledning til uddannelsesinstitutioner – vejledning om udbud, tilrettelæggelse og gennemførelse af arbejdsmarkedsuddannelser m.v.](#)".

8. AMU-branchepakker for flygtninge og indvandrere

I marts 2016 indgik arbejdsmarkedets parter og regeringen Trepartsaftalen om arbejdsmarkedsintegration. Som en del af aftalen skal der skabes mere målrettede veje ind på det danske arbejdsmarked for flygtninge og familiesammenførte. Herunder indgår et initiativ med fokus på opkvalificeringsmulighederne i AMU gennem branchepakker og de særlige tilbud til tosprogede.

På den baggrund er der fra central side blevet igangsat en informationsindsats målrettet kommunerne om mulighederne i AMU-branchepakker og de særlige tilbud til tosprogede – læs mere på [Undervisningsministeriets hjemmeside](#).

For at understøtte kommunernes lokale informationsindsats har ministeriet opfordret AMU-udbydere til at gå i gang med at sammensætte AMU-branchepakker, der kan opkvalificere flygtninge og familiesammenførte til beskæftigelse på det lokale arbejdsmarked, i samarbejde med relevante aktører som jobcentre, de lokale uddannelsesudvalg, virksomhedsnetværk m.m., og gerne i regi af VEU-centrene.

Når man sammensætter en AMU-branchepakke for flygtninge og indvandrere, kan det være meget relevant at undersøge, hvordan en AMU-branchepakke i kombination med de særlige tilbud til tosprogede i AMU kan virke særligt understøttende for deltagernes vej ind på det danske arbejdsmarked. En AMU-branchepakke for flygtninge og indvandrere kan med fordel udvides med særlige AMU-uddannelser for tosprogede, da de er udviklet til at styrke deltagernes muligheder og succes på det danske arbejdsmarked. Derudover vil det være hensigtsmæssigt at etablere branchepakken som et særligt uddannelsesforløb for tosprogede, hvorved man opnår særlige afholdelsesmuligheder som dobbeltlærertimer m.m. – se kapitel 4. En AMU-branchepakke kan også indgå som et element i skoleforløbet i en integrationsgrunduddannelse (IGU) – læs mere i kapitel 9.

Efteruddannelsesudvalgene har modtaget nogle midler for at understøtte indsatsen ved efter behov, og i et forventet samarbejde med AMU-udbydere, at sammensætte AMU-branchepakker målrettet den lokale beskæftigelsesindsats for flygtninge. Derudover kan efteruddannelsesudvalgene benytte midlerne til at udvikle undervisningsmaterialer og arbejdsmarkedsuddannelser til brancher, hvor der erfaringsmæssigt deltager mange tosprogede.

VEU-centrene har modtaget nogle midler for at påtage sig en understøttende rolle i forhold til initiativet. VEU-centrenes rolle er bl.a. at agere tovholdere i forhold til at få afklaret, beskrevet og sammensat AMU-branchepakker i forhold til de lokale beskæftigelsesbehov i samarbejde med relevante lokale og regionale aktører på erhvervs-, beskæftigelses- og uddannelsesområdet. Derudover skal VEU-centrene udbygge den lokale dialog med kommunerne om mulighederne i AMU-branchepakker og derved supplere den centrale informationsindsats.

9. Samspil mellem AMU for tosprogede og andre uddannelsestilbud til voksne tosprogede

AMU er bare ét af flere offentlige uddannelsestilbud til tosprogede. Det kan derfor være vigtigt at holde sig for øje, hvilke andre tilbud den tosprogede skal eller med fordel kunne deltage i, og hvordan det kan spille sammen med AMU i forbindelse med planlægning af et forløb. Derudover kan der også være behov for viden om de andre tilbud i forhold til at vejlede personer, der ikke kan følge et AMU-forløb fx på grund af niveauet af deres dansksproglige kompetencer. Al samspil mellem de forskellige uddannelser vil naturligvis kræve, at de forskellige undervisere er indstillet på, at de skal samarbejde, og at der skal afsættes ressourcer hertil, så det sikres, at de forskellige uddannelseselementer understøtter hinanden.

Figuren i bilag 2 giver et overblik over de forskellige tilbud til voksne tosprogede i VEU-systemet set i forhold til de dansksproglige krav. Hovedopdelingen er, at der er en blok med danskuddannelserne og arbejdsmarkedsrettet dansk, som hører under Udlændinge- og Integrationsministeriet (markeret med blå i figuren) og en blok med generelle uddannelser, FVU, AMU og AVU, som har nogle særlige tilbud til tosprogede, og som hører under Undervisningsministeriet (markeret med grønt i figuren).

Danskuddannelserne og kurset arbejdsmarkedsrettet dansk, der hører under den "blå blok", er de uddannelsestilbud, der starter på det laveste dansksproglige niveau, hvilket afspejler at de er målrettet nyankomne udlændinge. De er de grundlæggende uddannelsestilbud, som det er meningen, at nyankomne udlændinge skal bygge videre på.

Uddannelsestilbuddene i den "grønne blok", FVU, AMU og AVU, kræver at deltageren besidder en vis grad af danskkundskaber og tager derved udgangspunkt i, at deltageren har været i Danmark i en vis periode og for eksempel har deltaget i danskuddannelserne. I figuren er dette illustreret ved, at tilbuddene i den "grønne blok" starter på det dansksproglige niveau, der ca. forudsættes for deltagelse i tilbuddene, i forhold til danskuddannelserne. Af de tilbud, der gennemføres på dansk, er det FVU-start, der kun vedrører mundtlige færdigheder, der har det laveste dansksproglige krav. Det er dog også muligt at gennemføre AMU på fremmedsprog eller med brug af tolk, hvor der ikke vil være noget krav til danskkundskaber.

Udover tilbuddene i de to blokke eksisterer der en række ikke-formelle tilbud, der er markeret med gult i figuren. De ikke-formelle tilbud kan f.eks. være med til at bygge bro til de formelle tilbud, hvis deltageren har behov for et højere danskkompetenceniveau, men ikke længere har ret til danskuddannelserne.

Som et nyt tilbud til voksne tosprogede blev integrationsgrunduddannelsen (IGU) vedtaget i forlængelse af Trepartsaftalen fra marts 2016. IGU'en hører under Udlændinge- og Integrationsministeriet og indeholder et uddannelsesforløb, der kan bestå af elementer fra de andre tilbud. Der stilles ingen særlige sproglige krav til en IGU-elev, men deltagerens dansksproglige kompetencer vil have betydning for, hvilke uddannelser personen kan følge i uddannelsesforløbet.

I de næste afsnit vil de forskellige uddannelsestilbud kort blive beskrevet, samt hvordan de kan spille sammen med AMU.

9.1 Danskuddannelserne (og arbejdsmarkedsrettet danskundervisning)

[Danskuddannelserne](#) er målrettet nyankomne udlændinge og består af grundlæggende undervisning i dansk med henblik på, at nyankomne udlændinge kan klare sig på en dansk arbejdsplads og deltage i det danske samfund. Derfor tilbyder danskuddannelserne også undervisning, der ikke kræver forudgående dansk kundskaber.

Danskuddannelserne kan følges på fuld tid eller uden for normal arbejdstid og kan foregå i forbindelse med job, arbejdspraktik og anden uddannelse. Det er kommunens ansvar at gennemføre danskuddannelserne.

Tilbuddet om danskuddannelse omfatter for flygtninge og familiesammenførte en uddannelsesret på op til 5 år. For arbejdstagere og studerende kan uddannelsesretten være op til tre år. Dog skal arbejdstagere, studerende og au pairs først gennemføre et 250 timers arbejdsmarkedsrettet dansk kursus, hvorefter de kan fortsætte undervisningen på de ordinære danskuddannelser. Den arbejdsmarkedsrettede danskundervisning skal i så vidt muligt omfang tilrettelægges efter deltagernes og de studerendes arbejds- og uddannelsessituation.

Samspil mellem danskuddannelserne og AMU

Danskuddannelserne er almen danskundervisning, der som sagt skal give nyankomne udlændinge de nødvendige kompetencer til at klare sig i det danske samfund, herunder på det danske arbejdsmarked. Det er dog erfaringen, at det har en positiv effekt for læringen af et sprog, hvis sproget anvendes i konkrete faglige situationer. Det vil derfor være hensigtsmæssigt, hvis man kunne skabe et samspil mellem undervisningen i regi af danskuddannelserne og så et mere fagrettet/jobrettet AMU-forløb.

Hvis personen, der er berettiget til danskundervisning efter [lov om danskuddannelse for voksne udlændinge m.fl.](#), næsten ingen dansk kan, kan danskundervisningen kombineres med et AMU-forløb, der gennemføres på et sprog, som den nyankomne kan, evt. kombineret med en virksomhedspraktik. På den måde kan der i danskundervisningen tages udgangspunkt i konkrete oplevelser eller erfaringer fra AMU-undervisningen eller praktikken. Det kan bearbejdes i danskundervisningen og dermed understøtte en bedre læring.

Hvis personen har opnået dansksproglige kompetencer svarende til prøve i Dansk 1, kan den almene danskundervisning kombineres med et AMU-forløb, hvor hele eller dele af undervisningen gennemføres på dansk og kombineres med AMU's fagrettede undervisning i dansk som andetsprog og eventuelt virksomhedspraktik.

9.2 Forberedende voksenundervisning (FVU)

Formålet med [forberedende voksenundervisning \(FVU\)](#) er at give voksne mulighed for at forbedre og supplere deres grundlæggende færdigheder i regning, læsning, stavning og skriftlig fremstilling med henblik på videre uddannelse samt styrkelse af forudsætningerne for aktiv medvirken i samfundslivet. FVU består af to fag: FVU læsning og FVU matematik.

I 2015 startede et forsøg med FVU-læsning målrettet tosprogede og et nyt fag FVU-start, hvor sidstnævnte er målrettet tosprogede, der ikke har gode nok dansk kundskaber til at følge ordinær FVU.

Formålet med FVU-start er at give voksne tosprogede mulighed for at udvikle primært deres dansksproglige færdigheder med henblik på efterfølgende deltagelse i FVU læsning og/eller FVU matematik. Det er forventningen, at forsøgene bliver permanente fra 2017.

Inden deltagelse i FVU vurderes det, om ansøgeren har de nødvendige forudsætninger til at få udbytte af undervisningen. Ansøgeren skal gennemføre en obligatorisk men vejledende test, der anvendes i vurderingen af, om FVU er relevant, eller om der skal vejledes til et andet tilbud. De dansksproglige adgangskrav til FVU, herunder FVU-læsning for tosprogede, svarer ca. til prøve i danskuddannelse 1. Det dansksproglige adgangsniveau til FVU-start er lavere. Tosprogede, der på 80 lektioner af 45 minutter kan nå et mundtligt dansk niveau svarende til prøve i Dansk 1, har adgang til FVU-start.

Undervisningen kan tilrettelægges for hold i et varierende antal timer pr. uge og med varierende længde (40-80 lektioner af 45 minutter).

Samspil mellem FVU og AMU

Hvis visitationen af deltagere til et længere AMU-forløb viser, at deltagerne blandt andet for at få nok udbytte af AMU, bør styrke deres grundlæggende færdigheder i læsning, stavning og skriftlig fremstilling og eller matematik, kan det være en fordel at udvide forløbet med FVU. Målgruppen for AMU vil i flere tilfælde også være målgruppen for FVU. Samspelet vil normalt ske på en af følgende tre måder:

FVU-start før AMU

Hvis deltageren ikke har gode nok dansksproglige kompetencer til at starte på AMU, kan deltageren gennem FVU-start opnå dansksproglige kompetencer svarende ca. til prøve i Dansk 1 efter lov om danskuddannelse for voksne udlændinge m.fl., hvorefter de kan følge en ordinær AMU-uddannelse, hvis det kombineres med en AMU-uddannelse i dansk som andetsprog.

FVU før AMU

Hvis det er vurderingen, at deltageren bliver nødt til at styrke sine grundlæggende færdigheder gennem FVU, før personen kan få nok ud af at deltage i AMU, vil man vælge, at deltageren, inden personen starter på AMU-forløbet, følger et FVU-forløb. På den måde har personen opnået de basale færdigheder, som han/hun har behov for, inden start på AMU.

Kombination af FVU og AMU

Hvis det er vurderingen, at deltageren godt kan starte på AMU-forløbet, men at det vil være en fordel, hvis undervisningen løbende bliver understøttet af undervisning i basale færdigheder under FVU, kan man vælge at lave et kombineret forløb mellem AMU og FVU. På den måde kan deltageren skifte mellem AMU og FVU undervisning i løbet af undervisningstiden.

9.3 Almen voksenuddannelse (AVU)

[Almen voksenuddannelse \(AVU\)](#) er enkeltfagsundervisning for voksne i almene fag, der afsluttes med prøver og eksamener efter national standard (grundskoleniveau). Samtidig gives der mulighed for erhvervelse af en almen forberedelseseksamen, der kan give ret til optagelse på det 2-årige hf.

Almen voksenuddannelse har til formål at styrke voksnes muligheder og interesse for videre uddannelse. Personer med udenlandsk herkomst, der har brug for at forbedre deres færdigheder i dansk med henblik på videre uddannelse eller efteruddannelser eller i forhold til deres arbejde, kan tilmelde sig Dansk som andetsprog i AVU. Deltagerne skal dog kunne klare sig på grundlæggende dansk svarende til minimum prøve i Dansk 2.

Tilrettelæggelsen af AVU er fleksibel, og der tilbydes såvel dag- som aftenundervisning. De centrale prøver tilbydes to gange om året.

Samspil mellem AVU og AMU

Som med FVU kan der laves kombinationsforløb mellem AVU og AMU, hvis det skønnes hensigtsmæssigt. Kombinationsforløb mellem AVU og AMU er dog ikke så udbredt som fx FVU og AMU.

9.4 Integrationsgrunduddannelsen (IGU)

Som en del af Trepartsaftalen om arbejdsmarkedsintegration fra marts 2016 blev [integrationsgrunduddannelsen \(IGU\)](#) vedtaget. IGU er en 3-årig forsøgsordning, som skal sikre mulighed for arbejde og opkvalificering for flygtninge og familiesammenførte til flygtninge, hvis kvalifikationer endnu ikke står mål med kravene på det danske arbejdsmarked.

Integrationsgrunduddannelsen varer to år og omfatter ansættelse i en lønnet praktikstilling på en virksomhed og skoleundervisning med uddannelsesgodtgørelse. Skoleundervisningen skal give udlændingen sproglige færdigheder, erhvervsrettede kvalifikationer, kompetencer og forudsætninger for fortsat arbejde og vil kunne danne grundlag for at fortsætte i en erhvervsuddannelse.

Målgruppen for IGU er flygtninge og familiesammenførte til flygtninge, der er fyldt 18 år og er under 40 år, når forløbet påbegyndes. Det er en betingelse, at udlændingen har haft folkerasteradresse i Danmark i mindre end fem år. Der stilles ingen sproglige krav til en udlænding, der ansættes i et IGU-forløb, men udlændingens danskkompetencer vil have betydning for, hvilke uddannelser udlændingen kan følge i undervisningsforløbet.

Samspil mellem IGU og AMU

Ud af de to år en IGU varer, skal 20 uger a 37 timer være skoleundervisning. Skoleundervisningen kan efter behov opdeles på dage eller undervisningstimer.

Skoleundervisningen kan sammensættes af undervisning inden for AMU, FVU, AVU, HF-enkeltfagsundervisning og Danskuddannelserne.

For udlændinge, der har bestået prøve i Dansk 1, 2 eller 3 skal AMU udgøre mindst 8 uger af de 20 ugers skoleundervisning. Hvis udlændingen endnu ikke har bestået én af de tre danskprøver, er det et krav, at AMU indgår i undervisningsplanen, men der er ikke et krav til et bestemt antal uger.

En kombination af AMU-uddannelser, fx i form af en AMU-branchepakke, der indgår som en del af et IGU-forløb, kan med fordel etableres som et særligt uddannelsesforløb for tosprogede, hvorved man opnår særlige afholdelsesmuligheder, som dobbeltlærertimer m.m. – se kapitel 4. Derudover kan det

være relevant at gøre brug af AMU-uddannelserne udviklet til tosprogede, da de er udviklet for at styrke tosprogedes succes på det danske arbejdsmarked.

9.5 Ikke-formelle tilbud

De ikke-formelle tilbud for voksne tosprogede består af særligt tilrettelagte og tværgående forløb i regi af fx folkeoplysningen og daghøjskolerne. Disse forløb kan ofte imødekomme særlige kompetenceudviklingsbehov, som ikke varetages i det ordinære VEU-system.

Der er generelt ingen betingelser i forhold til adgangsniveau, da indholdet i de ikke-formelle tilbud tilrettelægges fleksibelt i forhold til målgruppe, formål og samarbejde. Formålet er at give deltagerne redskaber til at begå sig i det danske samfund og dermed handler det typisk om samfundsorientering i forbindelse med personlig og social kompetenceudvikling kombineret med mere specifikke almene og erhvervsrettede faglige kompetencer.

De ikke-formelle tilbud kan tilrettelægges fleksibelt med hensyn til ugentligt timetal, varighed og lokalitet.

Samspil mellem de ikke-formelle tilbud og AMU

Det er muligt at lave et kombinationsforløb mellem de ikke-formelle tilbud og AMU, som dermed kan tilgodese nogle særlige målgruppers behov.

Bilag 1: Mål og niveauer i dansk som andetsprog

I det følgende gives nogle uddybende forklaringer på, hvad uddannelsesmålene for de fire AMU-uddannelser i dansk som andetsprog indebærer. Den fuldstændige beskrivelse af de fire uddannelser kan findes på uddannelsesguiden.dk

- Dansk som andetsprog for F/I, basis (45 572 – max. 40 dage)
- Dansk som andetsprog for F/I, alment niveau (45 573 – max. 40 dage)
- Dansk som andetsprog for F/I, udvidet niveau (45 574 – max. 40 dage)
- Fagunderstøttende dansk som andetsprog for F/I (40 137 – max 10 dage)

For alle fire kurser gælder det, at de er angivet i maksimal varighed, hvorfor det er intentionen, at de skal tilpasses behovet i den konkrete kontekst. Læs mere herom i afsnit 5.1.

1. Dansk som andetsprog F/I, basis – 45 572

De sproglige færdigheder, der arbejdes med på dette niveau, er primært at lytte, at tale og at læse og kun i mindre grad at skrive.

På basisniveauet er deltagernes generelle ordforråd begrænset, og deres mundtlige og skriftlige kommunikation er præget af en lav grad af kompleksitet og korrekthed i dagligdags kommunikationssituationer.

Uddannelsen er for personer, der har dansksproglige forudsætninger svarende til Prøve i Dansk 1, jævnfør danskuddannelse efter [Lov om danskuddannelse for voksne udlændinge m.fl.](#)

Uddannelsen vil primært finde anvendelse på særlige uddannelsesforløb for tosprogede, hvor undervisningen er præget af et begrænset – eller let tilgængeligt – teoretisk indhold. Forløbet vil typisk indeholde kurser, hvor en væsentlig del af undervisningen foregår i værksteder eller faglokaler med praktiske aktiviteter. I sådanne tilfælde vil sprogtilægnelsen blive stimuleret af den tætte sammenhæng mellem sprog og praktisk handling.

I det følgende uddybes uddannelsesmålet for dansk som andetsprog på basisniveau.

1. *Deltagerne har et elementært kendskab til relevant specifikt fagsprog og kan anvende det til at forstå og kommunikere mundtligt om fagområdet centrale begreber, for eksempel materialer, maskiner, udstyr og arbejdsprocesser.*

Det indebærer, at:

- Deltagerne har et elementært ordforråd med hensyn til benævnelser og udtryk i fagområdet specifikke fagsprog, således at deltagerne kan anvende disse færdigheder i tilegnelsen af faget.
- Deltagerne på et elementært niveau kan anvende specifikt fagsprog til at kommunikere mundtligt i praktiske samarbejdssituationer som for eksempel i værksteder og på arbejdspladser.

- Deltagerne kan forstå simple mundtlige og skriftlige instruktioner inden for fagområdet, herunder sikkerhedsregler og -anvisninger, og overføre dem til praktiske handlinger.
 - Deltagerne kan forstå hovedindholdet i enkle, audiovisuelt-baserede undervisningsmaterialer med fagligt indhold, for eksempel i forbindelse med instruktioner eller belysning af faglige emner.
2. *Deltagerne har et elementært kendskab til alment fagsprog og kan anvende det til at forstå og kommunikere mundtligt om almene processer, handlinger, tilstande og egenskaber inden for fagområdet. Heri indgår anvendelse af relevante begreber inden for regning, matematik og forskellige afbildningsformer.*

Det indebærer, at:

- Deltagerne på et elementært niveau kan anvende relevante verber og adjektiver i forbindelse med beskrivelser af processer, handlinger, tilstande og egenskaber inden for fagområdet samt anvende præpositioner i forhold til positioner, retninger og tid.
 - Deltagerne har et elementært kendskab til relevante grammatiske konstruktioner, så de forstår og kan anvende aktiv, passiv og imperativ. De kan anvende elementære regler for orddannelse (sammensætninger og afledninger) samt de oftest benyttede synonymmer og antonymer.
 - Deltagerne kan identificere almene fagsproglige strukturer i specifikt fagsprog med henblik på at overføre sproget til nye situationer.
 - Deltagerne har et elementært kendskab til de fire regnearter, decimaltal, brøker samt benævnelser for mål og vægt. Desuden at deltagerne har et elementært kendskab til tegning, målforhold og afbildning (for eksempel tabeller og grafiske fremstillinger) og kan anvende disse færdigheder til løsning af enkle opgaver inden for pågældende fagområde.
3. *Deltagerne har et elementært kendskab til det danske sprogs grammatik og kan i nogen grad gøre brug heraf i den faglige og almene kommunikation.*

Det indebærer, at:

- Deltagerne på et elementært niveau kan anvende sprogets ordklasser og sætningsled.
- Deltagerne kender og i nogen grad kan anvende verber, substantiver og adjektiver i deres forskellige former, samt oftest benyttede præpositioner.
- Deltagerne i nogen grad kan anvende regler for sætningsstrukturer, for eksempel ligefrem og omvendt ordstilling samt hoved- og bisætninger.
- Deltagerne kan anvende kommunikationsstrategier såsom spørgeteknik og omskrivninger.
- Deltagerne kan forstå og i nogen grad anvende typiske grammatiske former i det handlingsorienterede proces- og instruktionssprog, såsom: a) "man skal til at gøre noget" (= fremtid), b) "man er ved at gøre noget" eller "man er i gang med at gøre noget" (= kontinuer nutid) og c) "man har gjort noget" (= førnutid).
- Deltagerne kan identificere og anvende formelt og uformelt sprog i forskellige situationer som for eksempel faglige tekster, skriftlige arbejdsinstruktioner, filmoptagelser, værkstedssnak, instruktioner og samtale mellem kolleger m.m.

- 4. Deltagerne kan på et elementært niveau kommunikere på dansk om planlægning og udførelse af arbejdsprocesser, og de kan søge og formidle relevante informationer, blandt andet ved hjælp af it.*

Det indebærer, at:

- Deltagerne kan planlægge og udføre mindre komplicerede arbejdsprocesser individuelt og i samarbejde med andre.
 - Deltagerne skriftligt kan formulere simple tekster i form af for eksempel korte beskeder og instruktioner om konkrete fagrelevante emner.
 - Deltagerne på et elementært niveau kan indsamle fagrelevant information fra for eksempel faglitteratur, biblioteker og internettet og formidle faglig information til enkeltpersoner og i grupper.
 - Deltagerne i grupper på et elementært niveau kan anvende forskellige former for mundtlig og skriftlig formidling, for eksempel i form af oplæg, referater og plancher.
 - Deltagerne på et elementært niveau kan anvende it til simple opgaver, herunder tekstbehandling, informationssøgning, planlægning og formidling af fagrelevante emner.
- 5. Deltagerne kan på et elementært niveau anvende deres flerkulturelle kompetencer til at orientere sig i forhold til det danske arbejdsmarked og branchens arbejdspladskultur.*

Det indebærer, at:

- Deltagerne kan reflektere over egen baggrund og situation, og at de kan indgå i forskellige sociale og kulturelle sammenhænge.
 - Deltagerne kan kommunikere om deres egen situation i Danmark, formulere sig forståeligt om egen baggrund (uddannelses- og erhvervsmæssigt, kulturelt og personligt) og sammenholde dette med oplevelser og erfaringer i Danmark.
 - Deltagerne kan indgå i enkel kommunikation på arbejdspladser og uddannelsesinstitutioner om forskellige normer og kulturer i tilknytning hertil.
- 6. Deltagerne har et elementært kendskab til det danske arbejdsmarked og uddannelsessystem og kan orientere sig i forhold til jobmuligheder og eventuelt yderligere uddannelse.*

Det indebærer, at:

- Deltagerne har et elementært kendskab til de grundlæggende strukturer og mekanismer på det danske arbejdsmarked, for eksempel med hensyn til arbejdsmarkedets parter, organisationer og aftaleformer.
- Deltagerne har et elementært kendskab til udviklingen i samfundets og brancheområdets teknologi og kvalifikationskrav. De kan vurdere sig selv i forhold hertil og kan kommunikere mundtligt om disse områder.
- Deltagerne på et elementært niveau kan kommunikere om konkrete oplevelser og erfaringer fra virksomhedsbesøg, praktikophold eller arbejde.
- Deltagerne i samarbejde med andre kan orientere sig om aktuelle uddannelsesmuligheder og -krav i forhold til det givne fagområde, således at de bliver i stand til at søge relevant viden eller efteruddannelse i forhold til jobområdet.

2. Dansk som andetsprog F/I, alment niveau – 45 573

De sproglige færdigheder, der arbejdes med på dette niveau, er primært at lytte, at tale og at læse og i nogen grad at skrive.

På det almene niveau har deltagerne et relativt bredt ordforråd, og deres mundtlige og skriftlige kommunikation er præget af en vis grad af kompleksitet og korrekthed i dagligdags kommunikationssituationer.

Uddannelsen er for personer, der har dansksproglige forudsætninger svarende til prøve i Dansk 2, jævnfør danskuddannelse efter [Lov om danskuddannelse for voksne udlændinge m.fl.](#)

Uddannelsen vil primært finde anvendelse på særlige uddannelsesforløb for tosprogede, hvor undervisningen er præget af et relativt begrænset – eller relativt let tilgængeligt – teoretisk indhold. Forløbet vil typisk indeholde kurser, hvor en væsentlig del af undervisningen foregår i værksteder eller faglokaler med praktiske aktiviteter. I sådanne tilfælde vil sprogtilægnelsen blive stimuleret af den tætte sammenhæng mellem sprog og praktisk handling.

I det følgende uddybes uddannelsesmålet for dansk som andetsprog på alment niveau.

1. *Deltagerne har et relativt godt kendskab til relevant specifikt fagsprog og kan anvende det til at forstå og kommunikere mundtligt og skriftligt om fagområdets centrale begreber, for eksempel materialer, maskiner, udstyr og arbejdsprocesser.*

Det indebærer, at:

- Deltagerne har et relativt bredt ordforråd med hensyn til benævnelser og udtryk i fagområdets specifikke fagsprog, således at deltagerne kan anvende disse færdigheder i tilegnelsen af faget.
 - Deltagerne kan anvende relevant specifikt fagsprog til at kommunikere i praktiske samarbejdssituationer som for eksempel i værksteder og på arbejdspladser.
 - Deltagerne kan forstå, gengive og arbejde efter mundtlige og skriftlige instruktioner af relativ let sværhedsgrad inden for fagområdet, herunder sikkerhedsregler og -anvisninger.
 - Deltagerne kan forstå og delvist anvende fagområdets jargon og arbejdspladssprog i forbindelse med maskiner, udstyr, processer og samarbejde/samvær.
 - Deltagerne kan forstå indholdet i relativt enkle, audiovisuelt-baserede undervisningsmaterialer med fagligt indhold, for eksempel i forbindelse med instruktioner eller belysning af faglige emner.
 - Deltagerne kan udforme skriftlige beskeder, arbejdsbeskrivelser og -instruktioner om konkrete fagrelevante emner.
2. *Deltagerne har et relativt godt kendskab til alment fagsprog og kan anvende det til at forstå og kommunikere mundtligt og skriftligt om almene processer, handlinger, tilstande og egenskaber inden for fagområdet. Heri indgår anvendelse af relevante begreber inden for regning, matematik, naturfag samt forskellige afbildningsformer .*

Det indebærer, at:

- Deltagerne uden væsentlige, meningsforstyrende fejl kan anvende verber og adjektiver i forbindelse med beskrivelser af processer, handlinger, tilstande og egenskaber inden for fagområdet samt anvende præpositioner i forhold til positioner, retninger og tid. Dansk som andetsprog F/I, alment niveau.
 - Deltagerne har et alment kendskab til relevante grammatiske konstruktioner, så de forstår og kan anvende aktiv, passiv og imperativ. Og de kan anvende elementære regler for orddannelse (sammensætninger og afledninger), relevante synonymer og antonymer samt faste (idiomatiske) udtryk.
 - Deltagerne kan anvende principperne for over- og underbegreber. Eksempelvis er "en moppe" inden for rengøringsfaget overbegreb for "minimoppe", "fladmoppe", "wetmoppe", "saksmoppe", "trevlemoppe" osv.
 - Deltagerne har et grundlæggende kendskab til de fire regnearter, decimaltal, brøker samt benævnelser for mål og vægt. Desuden har deltagerne et grundlæggende kendskab til tegning, målforhold og afbildning (for eksempel tabeller og grafiske fremstillinger) samt relevante naturfaglige begreber. Deltagerne kan anvende disse færdigheder til løsning af relativt enkle opgaver inden for pågældende fagområde.
3. *Deltagerne har et relativt godt kendskab til det danske sprogs grammatik og kan gøre brug heraf i den faglige og almene kommunikation.*

Det indebærer, at:

- Deltagerne uden væsentlige, meningsforstyrende fejl kan anvende sprogets ordklasser og sætningsled.
 - Deltagerne uden væsentlige, meningsforstyrende fejl kan anvende verber, substantiver, adjektiver og præpositioner i deres forskellige former.
 - Deltagerne i såvel analyse som i daglig kommunikation kan anvende regler for sætningsstrukturer, for eksempel ligefrem og omvendt ordstilling samt hovedsætninger og bisætninger.
 - Deltagerne kan anvende forskellige kommunikationsstrategier, såsom spørgeteknik og omskrivninger.
 - Deltagerne kan forstå og anvende typiske grammatiske former i det handlingsorienterede proces- og instruktionsprog såsom: a) "man skal til at gøre noget" (= fremtid), b) "man er ved at gøre noget" eller "man er i gang med at gøre noget" (= kontinuer nutid) og c) "man har gjort noget" (= førnutid).
 - Deltagerne kender forskellen på formelt og uformelt sprog og kan anvende denne viden i forskellige situationer som for eksempel faglige tekster, skriftlige arbejdsinstruktioner, filmoptagelser, værkstedssnak, instruktioner og samtale mellem kolleger m.m.
 - Deltagerne i nogen grad kan systematisere deres viden om forskellige kategorier af konkrete og abstrakte begreber.
4. *Deltagerne kan relativt selvstændigt kommunikere på dansk om planlægning og udførelse af arbejdsprocesser, og de kan søge og formidle relevant information, blandt andet ved hjælp af it.*

Det indebærer, at:

- Deltagerne kan planlægge og udføre normalt forekommende arbejdsprocesser individuelt og i samarbejde med andre.
 - Deltagerne på et alment niveau kan indsamle fagrelevant information fra for eksempel faglitteratur, biblioteker og internettet og formidle faglig information til enkeltpersoner og i grupper. Herunder er de i stand til at bruge sproget til at fremlægge, systematisere, kritisere, foreslå og konkludere på fagrelevante emner.
 - Deltagerne kan anvende forskellige former for mundtlig og skriftlig formidling, for eksempel oplæg, referater, korte artikler, plancher og billeder.
 - Deltagerne kan skrive korte faglige referater og meddelelser uden væsentlige, meningsforstyrrende fejl.
 - Deltagerne på et grundlæggende niveau kan anvende it i forbindelse med almindeligt forekommende opgaver, herunder tekstbehandling, informationsøgning, planlægning og formidling af fagrelevante emner.
5. *Deltagerne kan anvende deres flerkulturelle kompetencer til at handle relevant i forhold til det danske arbejdsmarked og branchens arbejdspladskultur.*

Det indebærer, at:

- Deltagerne har en bevidsthed om egen baggrund og situation og kan fungere i forskellige sociale og kulturelle sammenhænge.
 - Deltagerne kan indgå i kommunikation på arbejdspladser og uddannelsesinstitutioner om kulturelle værdier som baggrund for sprog, egne normer og traditioner i relation til dansk kultur og andre kulturer.
 - Deltagerne kan sammenholde egne forudsætninger med de krav, som det danske samfund stiller til dem.
 - Deltagerne i samarbejde med andre kan afdække eventuelle kulturelle og holdningsmæssige barrierer hos sig selv og andre og i det danske samfund.
 - Deltagerne i samarbejde med andre kan formulere brugbare handlemuligheder for sig selv og andre i relation til de sociale og kulturelle forudsætninger. Dansk som andetsprog F/I, alment niveau
6. *Deltagerne har et alment kendskab til det danske arbejdsmarked og uddannelsessystem og kan indgå aktivt i job og eventuelt yderligere uddannelse.*

Det indebærer, at:

- Deltagerne har et relativt godt kendskab til strukturer og mekanismer på det danske arbejdsmarked, for eksempel med hensyn til arbejdsmarkedets parter, organisationer og aftaleformer.
- Deltagerne har et relativt godt kendskab til udviklingen i samfundets/ fagområdets teknologi og kvalifikationskrav. De kan vurdere sig selv i forhold hertil og kan kommunikere mundtligt om disse områder.
- Deltagerne uden væsentlige, meningsforstyrrende fejl kan kommunikere om iagttagelser og erfaringer fra virksomhedsbesøg, praktikophold eller arbejde og sammenholde dem med tidligere erfaringer og viden.

- Deltagerne selvstændigt og i samarbejde med andre kan orientere sig om aktuelle uddannelsesmuligheder og -krav i forhold til det aktuelle fagområde, således at de bliver i stand til at søge relevant viden eller efteruddannelse i forhold til jobområdet.

3. Dansk som andetsprog F/I, udvidet niveau – 45 574

De sproglige færdigheder, der arbejdes med på dette niveau, er alle fire elementer inden for sproglig kompetence: at lytte, at tale, at læse og at skrive.

På det udvidede niveau er deltagernes generelle ordforråd bredt, og deres mundtlige og skriftlige kommunikation er præget af en relativ høj grad af kompleksitet og korrekthed i dagligdags kommunikationssituationer.

Uddannelsen er for personer, der har dansksproglige forudsætninger der som minimum svarer Prøve i dansk 2 jævnfør danskuddannelse efter [Lov om danskuddannelse for voksne udlændinge m.fl.](#)

Uddannelsen vil primært finde anvendelse på særlige uddannelsesforløb for tosprogede, hvor undervisningen er præget af et stort – eller svært tilgængeligt – teoretisk indhold. I det følgende uddybes uddannelsesmålet for dansk som andetsprog på udvidet niveau.

1. *Deltagerne har et godt kendskab til relevant specifikt fagsprog og behersker i store træk anvendelsen heraf i mundtlig og skriftlig kommunikation om fagområdets centrale begreber, for eksempel materialer, maskiner, udstyr og arbejdsprocesser.*

Det indebærer, at:

- Deltagerne har et bredt ordforråd med hensyn til benævnelser og udtryk i fagområdets specifikke fagsprog, således at de selvstændigt kan anvende disse færdigheder i tilegnelsen af ny faglig viden.
- Deltagerne behersker specifikt fagsprog og kan anvende det til at kommunikere i praktiske samarbejdssituationer som for eksempel i værksteder og på arbejdspladser.
- Deltagerne kan forstå, gengive og arbejde efter fagområdets mundtlige og skriftlige instruktioner, herunder sikkerhedsregler og -anvisninger.
- Deltagerne kan forstå og anvende uformelt og formelt sprog, herunder jargon, arbejdspladssprog og teorisprog.
- Deltagerne kan forstå og anvende indholdet i audiovisuelt-baserede undervisningsmaterialer med fagligt indhold, for eksempel i forbindelse med instruktioner eller belysning af faglige emner.
- Deltagerne kan udforme skriftlige arbejdsbeskrivelser, instruktioner og mindre rapporter om fagrelevante emner.

2. *Deltagerne har et godt kendskab til alment fagsprog og behersker i store træk anvendelsen heraf i mundtlig og skriftlig kommunikation om almene processer, handlinger, tilstande og egenskaber inden for fagområdet. Heri indgår anvendelse af relevante begreber inden for regning, matematik, naturfag samt forskellige afbildningsformer.*

Det indebærer, at:

- Deltagerne i store træk behersker mundtlig og skriftlig anvendelse af verber og adjektiver i forbindelse med beskrivelser af processer, handlinger, tilstande og egenskaber inden for fagområdet samt anvendelse af præpositioner i forbindelse med beskrivelse af positioner, retninger og tid.
- Deltagerne har et godt kendskab til relevante grammatiske konstruktioner, så de i store træk behersker anvendelse af aktiv, passiv og imperativ. Og at de kan anvende reglerne for orddannelse (sammensætninger og afledninger), relevante synonymmer og antonymer samt faste (idiomatiske) udtryk.
- Deltagerne behersker principperne for over- og underbegreber. Eksempelvis er "en mop" inden for rengøringsfaget overbegreb for "minimop", "fladmop", "wetmop", "saksmop", "trevlemop" osv.
- Deltagerne har et godt kendskab til terminologi vedrørende faglig regning, det vil sige de fire regnearter, decimaltal, brøker, procent, areal og rumfang samt benævnelser for mål og vægt. Deltagerne har desuden et godt kendskab til begreber inden for tegning, målførhold og afbildning (for eksempel tabeller og grafiske fremstillinger) samt relevante naturfaglige begreber.

Deltagerne kan selvstændigt anvende disse færdigheder til løsning af de almindeligt forekommende opgaver inden for det pågældende fagområde.

3. *Deltagerne har et godt kendskab til det danske sprogs grammatik og behersker i store træk anvendelsen heraf i den faglige og almene kommunikation.*

Det indebærer, at:

- Deltagerne i store træk behersker brugen af sprogets ordklasser.
- Deltagerne i store træk behersker brugen af sætningers syntaks og informationsstruktur.
- Deltagerne behersker forskellige kommunikationsstrategier såsom spørgeteknik og omskrivninger.
- Deltagerne behersker anvendelsen af typiske grammatiske former i det handlingsorienterede proces- og instruktionssprog.
- Deltagerne kan bruge formelt og uformelt sprog i forskellige situationer.
- Deltagerne kan inddrage deres passive viden om sprog i aktive sprog handlinger.

4. *Deltagerne kan selvstændigt kommunikere på dansk om planlægning og udførelse af arbejdsprocesser, og de kan søge og formidle relevant information, blandt andet ved hjælp af it.*

Det indebærer, at:

- Deltagerne kan planlægge og udføre arbejdsprocesser individuelt og i samarbejde med andre.
- Deltagerne kan indsamle fagrelevant information fra for eksempel faglitteratur, biblioteker og internettet og formidle det til enkeltpersoner og i grupper. Herunder at de er i stand til selvstændigt at bruge sproget til at fremlægge, systematisere, kritisere, foreslå og konkludere på fagrelevante emner.
- Deltagerne kan anvende forskellige former for formidling og afpasse sprogbrug, indhold og udtryk efter situationen.

- Deltagerne kan skrive referater, ugerapporter, ansøgninger og mindre, faglige rapporter.
 - Deltagerne kan anvende oplæg, plancher, billeder og lyd m.m. til formidling af såvel gruppearbejde som individuelle opgaver.
 - Deltagerne selvstændigt kan anvende it i informationssøgning, planlægning og formidling af fagrelevante emner.
5. *Deltagerne kan anvende deres flerkulturelle kompetencer til at handle relevant og selvstændigt i forhold til det danske arbejdsmarked og branchens arbejdspladskultur.*

Det indebærer, at:

- Deltagerne har en bevidsthed om egen baggrund og situation og kan fungere selvstændigt i forskellige sociale og kulturelle sammenhænge.
 - Deltagerne kan kommunikere såvel mundtligt som skriftligt om kulturelle værdier som baggrund for sprog, egne normer og traditioner i relation til dansk kultur og andre kulturer.
 - Deltagerne kan sammenholde egne kulturelle forudsætninger med de krav, som det danske samfund stiller til dem.
 - Deltagerne selvstændigt og i samarbejde med andre kan afdække eventuelle kulturelle og holdningsmæssige barrierer hos sig selv og andre og i det danske samfund.
 - Deltagerne selvstændigt og i samarbejde med andre kan formulere brugbare handlemuligheder for sig selv og andre i relation til de sociale og kulturelle forudsætninger.
6. *Deltagerne har et bredt kendskab til det danske arbejdsmarked og uddannelsessystem og kan indgå aktivt og selvstændigt i job og eventuelt yderligere uddannelse.*

Det indebærer, at:

- Deltagerne har et bredt kendskab til de grundlæggende strukturer og mekanismer på det danske arbejdsmarked, for eksempel med hensyn til arbejdsmarkedets parter, organisationer og aftaleformer.
- Deltagerne har et godt kendskab til udviklingen i samfundets/fagområdets teknologi og kvalifikationskrav. De kan vurdere sig selv i forhold hertil og kan kommunikere mundtligt og skriftligt om disse områder.
- Deltagerne kan kommunikere mundtligt og skriftligt om iagttagelser og erfaringer fra virksomhedsbesøg, praktikophold eller arbejde og sammenholde dem med tidligere erfaringer og viden.
- Deltagerne selvstændigt kan orientere sig om aktuelle uddannelsesmuligheder og -krav i forhold til det aktuelle fagområde, således at de bliver i stand til at søge relevant viden eller efteruddannelse i forhold til jobområdet.

4. Fagunderstøttende dansk som andetsprog for F/I – 40 137

Modsat de andre tre andre AMU-uddannelser i dansk som andetsprog, kan fagunderstøttende dansk kun udbydes i sammenhæng med en fagspecifik AMU-uddannelse.

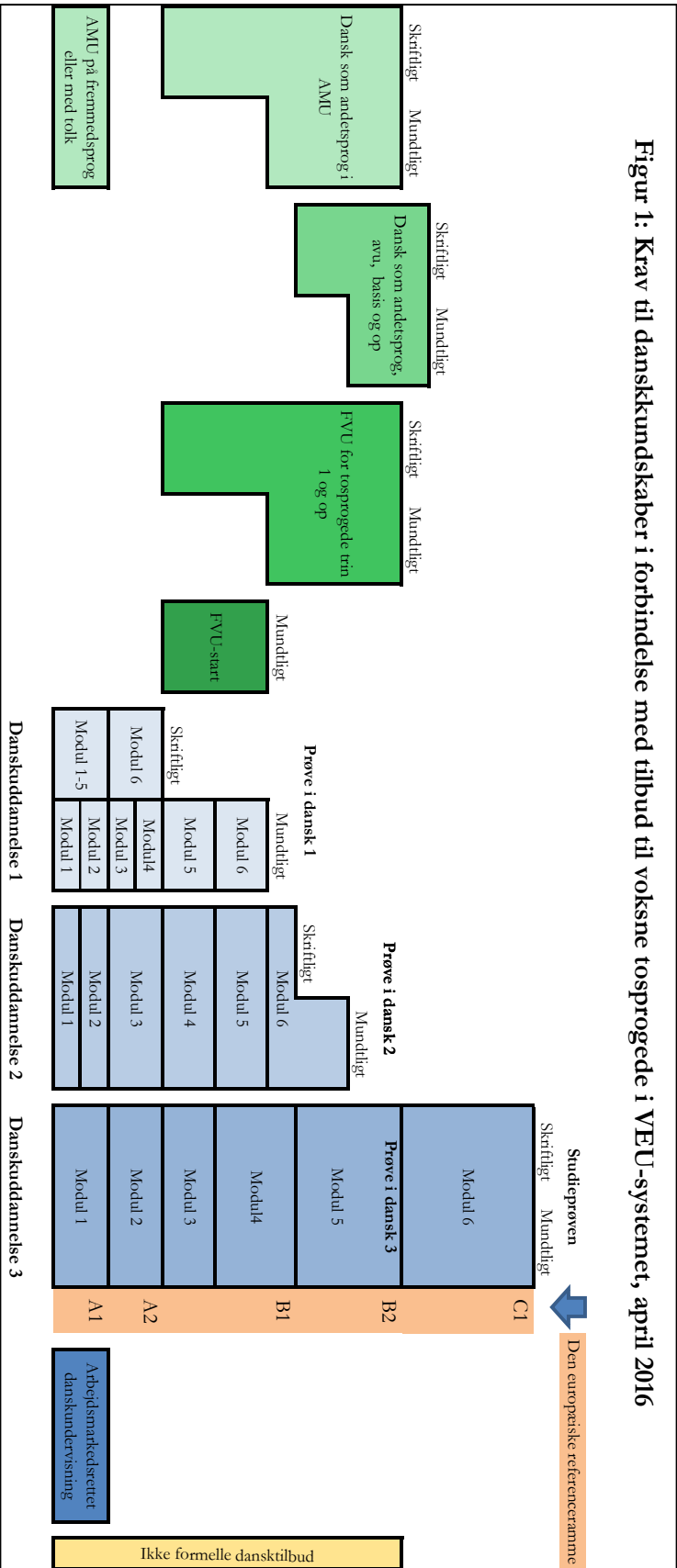
Formålet med fagunderstøttende dansk som andetsprog er at understøtte, at deltagerne kan nå målene i et fagspecifikt AMU-uddannelse ved at give deltagerne det nødvendige almene og specifikke

fagsprog. Det skal blandt andet medføre, at deltagerne kan kommunikere om værktøj, udstyr, materialer, arbejdsprocesser og andre forhold, som er centrale for de jobfunktioner, som uddannelsen sigter mod, at deltageren kan varetage.

Der er ingen præcise læringsmål for kurset, da den skal tilpasses den konkrete faglige kontekst, som vil være afgørende for, hvilke mundtlige og skriftlige færdigheder der primært lægges vægt på i undervisningen.

Uddannelsen er for personer med dansksproglige forudsætninger, der svarer til prøve i Dansk 1, jf. danskuddannelse efter [Lov om danskuddannelse for voksne udlændinge m.fl.](#)

Bilag 2: Krav til danskundskaber ifm. tilbud til voksne tosprogede i VEU

Bilag 3: Materiale med relevans for AMU's tilbud til tosprogede

Materiale målrettet undervisere

Inspirationsmaterialet ["Gråzonesprog og klar tale i AMU"](#)

Artikel om gråzonesprog ["Fokus på sprog i alle fag"](#)

Inspirationsmaterialet ["Gode råd til dig, der har tosprogede elever i erhvervsuddannelserne"](#)

Materialer fra Fastholdelseskarakavanen under Undervisningsministeriet. Undervisningsmaterialet er udviklet som et supplement til den daglige undervisning med henblik på at understøtte faglærere og dansklærere i at undervise i relevant fagsprog. Materialet er målrettet unge og voksne i erhvervsrettede uddannelser, som har behov for at styrke deres danskundskaber og tilegne sig ord og begreber inden for et fagområde. Undervisningsmaterialet indeholder praktiske øvelser og opgaver, som eleverne kan løse enten alene eller i grupper. Materialet er udviklet til erhvervsuddannelserne, men kan med fordel bruges som inspiration i forbindelse med undervisning af tosprogede i AMU.

a) *Køkken og metal:*

[Lærervejledning til køkken og metal](#)

[Elevbog til køkken](#)

[Billedkort til køkken](#)

[Elevbog til metal](#)

[Billedkort til metal](#)

b) *Bygge og anlæg:*

[Lærervejledning og elevbog til bygge og anlæg](#)

[Løsninger til bygge og anlæg](#)

[Billedkort til bygge og anlæg 1](#)

[Navnekort til bygge og anlæg 1](#)

[Brugskort til bygge og anlæg 1](#)

[Billedkort til bygge og anlæg 2](#)

[Navnekort til bygge og anlæg 2](#)

[Brugskort til bygge og anlæg 2](#)

c) *SOSU:*

[SOSU - Fagetssprog.dk](#)

Gråzonesprog og klar tale – 13 hæfter målrettet faglærere på erhvervsuddannelserne. Faglæreren kan anvende materialet til at udnytte den før-fagsproglige bevidsthed og således øge elevernes sproglige og faglige begrebsforståelse. Der er et hæfte for hver af de 12 gamle indgange på erhvervsuddannelserne. Materialet kan med fordel bruges som inspiration i forbindelse med undervisning af tosprogede i AMU.

[Gråzonesprog og klar tale - For vejledere](#)

[Gråzonesprog og klar tale - Bygnings- og brugerservice](#)

[Gråzonesprog og klar tale - Dyr, planter og natur](#)

[Gråzonesprog og klar tale - Krop og stil](#)

[Gråzonesprog og klar tale - Mad til mennesker](#)

[Gråzonesprog og klar tale - Biler, fly og andre transportmidler](#)

[Gråzonesprog og klar tale - Bygge og anlæg](#)
[Gråzonesprog og klar tale - Medieproduktion](#)
[Gråzonesprog og klar tale - Merkantil](#)
[Gråzonesprog og klar tale - Produktion og udvikling](#)
[Gråzonesprog og klar tale - Strøm, styring og IT](#)
[Gråzonesprog og klar tale - Transport og logistik](#)
[Gråzonesprog og klar tale - Sundhed, omsorg og pædagogik](#)

[Tema på emu.dk om undervisning af tosprogede](#)

Sprogtest

[Sprogtest i AMU - Inspirationsmateriale til sprogtest af personer med dansk som andetsprog ved optagelse på arbejdsmarkedsuddannelse](#)

Vejledninger

[Vejledning til uddannelsesinstitutioner – vejledning om udbud, tilrettelæggelse og gennemførelse af arbejdsmarkedsuddannelser m.v.](#)

[Vejledning til efteruddannelsesudvalg – vejledning om udvikling, beskrivelse og godkendelse af arbejdsmarkedsuddannelser og enkeltfag i fælles kompetencebeskrivelser](#)

[Uddannelse og integration – en portal om uddannelse og opkvalificering til brug for arbejdet med integration af nyankomne flygtninge og familiesammenførte](#)

Rapporter

[Kommunernes modtagelse af nyankomne flygtninge og deres familier, LG Insight, 2015](#)

[Evaluering af AMU for tosprogede, Danmarks Evalueringsinstitut, 2014](#)

[Så kører det! - Fastholdelse af flygtninge og indvandrere i AMU-uddannelse, TUP-projekt, 2010](#)

[Muligheder og barrierer – en undersøgelse af overgangen mellem sprogcentre og erhvervsrettede uddannelser, Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration, april 2006](#)

Love og bekendtgørelser

[Bekendtgørelse af lov om arbejdsmarkedsuddannelser m.v.", LBK nr. 226 af 4. marts 2014](#)

[Bekendtgørelse om arbejdsmarkedsuddannelser m.v.", BEK nr. 724 af 21. juni 2013, som ændret ved BEK nr. 481 af 17. april 2015, BEK nr. 341 af 12. april 2016 og BEK nr. 886 af 28. juni 2016](#)

[Bekendtgørelse om statens erstatningsordning for deltagere i praktisk erhvervsorientering m.v., BEK nr. 240, af 11. marts 2015](#)

[Bekendtgørelse om godtgørelse og tilskud til befordring ved deltagelse i erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse, BEK nr. 1475 af 16. december 2014, som ændret ved BEK nr. 548 af 1. juni 2016.](#)

[Bekendtgørelse om tilskud til kost og logi ved deltagelse i arbejdsmarkedsuddannelser og enkeltfag optaget i en fælles kompetencebeskrivelse og ved deltagelse i individuel kompetencevurdering efter lov om arbejdsmarkedsuddannelser m.v., BEK nr. 1258 af 11. november 2010](#)

[Bekendtgørelse om unges arbejde, BEK nr. 239, af 6. april 2005, som ændret ved BEK nr. 514 af 17. maj 2011, BEK nr. 1038 af 26. september 2014 og BEK nr. 625 af 4. maj 2015](#)

[Bekendtgørelse af lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl., LBK nr. 772 af 10. juni 2015](#)

[Lov om integrationsgrunduddannelse \(igu\), LOV nr. 623 af 08. juni 2016 som ændret ved LBK nr. 738 af 20. juni 2016 og LBK nr. 1033 af 30. juni 2016.](#)

[Bekendtgørelse om integrationsgrunduddannelse efter lov om integrationsgrunduddannelse \(igu\) og virksomhedsbonus efter integrationsloven, BEK nr. 1010 af 29. juni 2016](#)

AMU-branchepakker for flygtninge og indvandrere

[AMU-branchepakker for flygtninge og indvandrere](#)